

slovenski čebelar

Letnik LXXXII — Leto 1980

3

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR —
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

St. 3

1. marec 1980

letnik 82

VSEBINA

Ing. Ludvik Klun: IV. posvetovanje o sodobnem čebelarstvu Polje pri Ljubljani od 19.—20. 1. 1980 . . .	138
Ing. F. Šivic: Navodila za marec . . .	144
Prof. dr. Nežka Snoj: Preprečevanje in zdravljenje čebelnih bolezni v letu 1979 . . .	145
Mirko Kukovič: Neustrezni predpisi o zaščiti čebel in še kaj . . .	147
Dr. Jože Beniger: Pomen čebelarstva v splošnem ljudskem odporu . . .	149
Jože Grabrijan: Prevozni čebelnjak Ivan Krajnc: Zakaj je na Primorskem akacija 1979. leta obilno medila . . .	151
Miro Rukavina: Prvo srečanje z varroo . . .	159
Obvestilo čebelarским organizacijam Ugotovljena je varrooza v Sloveniji	160

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Ivan Dobnikar: Koliko je lahko med star? . . .	161
--	-----

ODGOVORI IN VPRAŠANJA

Odgovori in vprašanja . . .	162
Tečaj za preglednike in vzrejevalce	165

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Vabilo na XXIX. redni občni zbor ZČDS . . .	166
E. Rečnik: Čebelarско društvo na novi poti . . .	168

ZA ČEBELARSKO KROŽKE

Drago Novak: Nov krožek . . .	169
-------------------------------	-----

OSMRTNICE

BILTEN — MEDEX

Pomembni odločitvi delavskega sveta za hitreše vključevanje poklicnih čebelarjev v Medex . . .	153
Slavko Čufer: Vabilo čebelarjem, naj pišejo aktualne članke v »Bilten« . . .	154
Slavko Čufer: Umetna svetloba vznemirja čebele . . .	154
Gojenje zdravilnih zelišč . . .	154
Cenik čebelarске opreme, orodja in satnije . . .	155

CONTENTS

Ing. Ludvik Klun: The fourth conference on contemporary beekeeping in Ljubljana-Polje, January, 19 to 20, 1980 . . .	138
Ing. F. Šivic: Instructions for March	144
Prof. dr. Nežka Snoj: The prevention and curing of bee diseases in 1979 . . .	145
Mirko Kukovič: Improper regulations for the protection of bees and still a few other things . . .	147
Dr. Jože Beniger: The importance of beekeeping in general people's resistance . . .	149
Jože Grabrijan: A transportable bee house . . .	151
Ivan Krajnc: Why last year acacia was so good for bees in the littoral part of Slovenia . . .	157
Miro Rukavina: The first encounter with varroa . . .	159
A notice to beekeeping organizations Varroa has been found in Slovenia	160
Ivan Dobnikar: How old may honey be? . . .	161
A course for controllers and breeders . . .	165
Invitation to the XXIX th regular annual general meeting of ZČDS.	166
E. Rečnik: Beekeeping society on a new way . . .	168
Drago Novak: A new beekeeping society . . .	169

OBITUARIES

MEDEX-BULLETIN

Two important decisions of the workers council for quicker incorporation of professional beekeepers in Medex . . .	153
Slavko Čufer: Invitation to the beekeepers to write current articles to the "Bulletin" . . .	154
Slavko Čufer: Artificial light disturbs bees . . .	154
Growing medicinal herbs . . .	154
Price list of beekeeping equipment, tools and honey combs . . .	155

Čestitke za 8. marec

*Vsem ženam in čebelaricam
čestitamo za dan žena
in jim želimo
mnogo uspehov pri čebelarjenju
leč čim več medu.*

ZČDS in uzedništvo

IV. POSVETOVANJE O SODOBNEM ČEBELARSTVU

POLJE PRI LJUBLJANI OD 19.—20. JANUARJA 1980

Vsakoletno posvetovanje o sodobnem čebelarstvu z razstavo čebelarške opreme je zdaj že sestavni del slovenskega čebelarstva. Število obiskovalcev razstave in udeležencev narašča iz leta v leto. Posvetovanje je največja čebelarška manifestacija in del strokovnega izobraževanja ter pomemben pospeševalni dejavnik v našem čebelarstvu. Letošnji množični obisk nad 800 čebelarjev iz Slovenije in drugih republik je pokazal, da nekdanji skromni posvet danes že presega republiške meje pa tudi prostore gostoljubne šole Edvarda Kardelja v Polju. To je razveseljivo, saj zelo zgovorno priča, da naše čebelarstvo napreduje, čeprav morda še ni takih rezultatov, kot bi jih želeli.

S posveta so udeleženci poslali pozdravno brzojavko predsedniku Titu:

DRAGI TOVARIŠ TITO!

Čebelarji, zbrani na svojem rednem IV. posvetu o sodobnem čebelarstvu Vam pošiljamo prisrčne pozdrave in najboljše želje za Vaše čimprejšnje okrevanje.

Po uvodnem govoru predsednika ZČDS tov. Dušana Švare so čebelarjem podelili priznanja zveze za večkratno sodelovanje na razstavah, nakar se je po pozdravnih besedah, ki so jih namenili gosti zboru, začelo delo komisij po temle programu:

ČEBELJE BOLEZNI

1. mag. Franc Javornik — Uvodni referat o varroozi z diapozitivi

2. prof. Janez Mihelič — Poročilo predsednika komisije za čebelje bolezni ZČDS

3. mag. Đuro Sulimanović — Izkušnje pri zdravljenju in ugotavljanju varrooze

4. Željko Krpan, Lojze Kastelic — Izkušnje pri zatiranju varrooze v Dalmaciji in na otokih.

5. dr. Nežka Snaj — Problematika zdravljenja varrooze

6. mag. Metod Kopitar — Zakonski predpisi v Sloveniji v zvezi z zatiranjem varrooze

7. dr. Husnija Čerimagić — Pojav varrooze v Hercegovini in ukrepi za njeno zatiranje

8. dr. Jože Rihar — Kaj mora vsak čebelar vedeti o varroozi

Letos smo namenili še posebno pozornost novi bližajoči se nevarnosti — varroozi. Zato smo zaprosili tudi strokovnjake iz SR Hrvatske in SR Bosne in Hercegovine, da so nas seznanili s svojimi izkušnjami pri zatiranju zajedavca. Živo zanimanje, s katerim so udeleženci posveta spremljali podano snov, ter sodelovanje v diskusiji je pokazalo, da se naši čebelarji zavedajo, kaj čaka naše čebelarstvo. Da bi tudi tisti, ki se niso mogli udeležiti posveta, spoznali probleme in se jih čim uspešneje lotili, smo posneli na trak tudi diskusijo, da bomo z njo v zborniku lahko seznanili čebelarje.

VZREJA IN ODBIRA

9. prof. Janez Mihelič, predsednik komisije za vzrejo in odbiro — Uvodni referat o splošnih problemih vzreje in odbire

10. Ciril Jalen — Možnosti množične vzreje v gornjesavski dolini

11. prof. Janez Mihelič — Program selekcije Vzrejnega centra za kranjsko čebelo

12. Ivan Kranjc — Vzreja matic za domače potrebe

Vzreja in odbira je osnova sodobnega čebelarjenja. Na tem področju so velike rezerve našega čebelarstva. Pa tudi pojav varrooze terja več matic. Zato so avtorji posvetili svoje prispevke prav vprašanjem, kako priti do večjega števila odbranih matic.

TEHNOLOGIJA IN PAŠA

13. inž. Luvik Klun, predsednik komisije za tehnologijo in pašo — Uvodni referat o splošnih problemih tehnologije in paše

14. inž. Vera Vukmirovič — Kvaliteta čebeljih pridelkov

15. Lojze Kastelic, inž. Simon Smuk — Apiglobolin koncentrat hrane za dražilno krmljenje čebel

16. inž. Uroš Vidmar — Osnovni pogoji za razvoj močnih družin

17. inž. Ludvik Klun — Pridobivanje sortnega medu v LR panjih

18. inž. Anton Kranjc — Organiziranost opazovalne službe medenja v Sloveniji

19. dr. Jože Rihar — Metode prognoziranja hojeve mane

20. inž. Franček Šivic — Čebelarstvo na Goriškem (z diapozitivi)

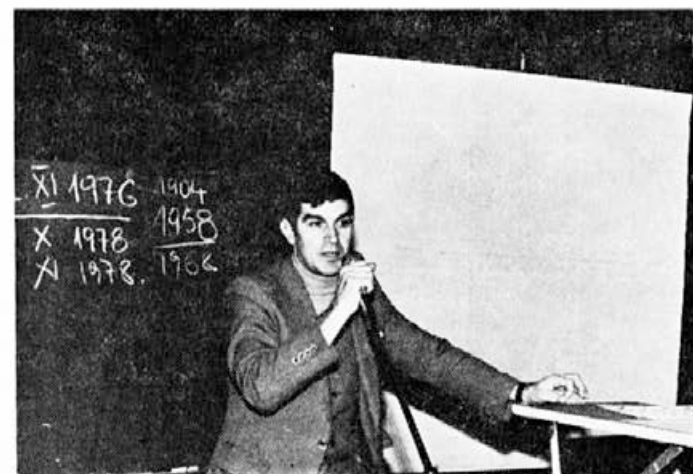
V svojih prispevkih so avtorji obravnavali tehnološke postopke, ki omogočajo večje pridelke in obenem pomagajo gospodarneje izkoriščati medene vire. Poseben poudarek je bil na gozdnem medenju, ki je naša najobilnejša paša.

Predsednik Dušan Švara predaja priznanje Ignacu Gromu za sodelovanje na razstavah čebelarke opreme v Polju

Komisija za čebelje bolezni

Mgr. Đuro Sulimanić je udeležencem povedal mnogo zanimivih praktičnih napotkov za odkrivanje in zatiranje varrooze

PUBLIKACIJE POSLOVANJA

O vseh dosedanjih posvetovanjih smo izdali zbornike, da smo tako seznanili z izkušnjami, o katerih smo slišali, tudi tiste čebelarje, ki se posvetovanj niso mogli udeležiti. Menimo namreč, da je zbornik sestavni del posvetovanja in lahko odigra med članstvom večjo vlogo kot posvetovanje samo. Letošnje posvetovanje smo v celoti posneli na magnetofonski trak. To je narekoval položaj, ki je nastal v zvezi s širjenjem in zatiranjem varrooze. Slovenski čebelarji bodo tako dobili kar največ informacij o tem nevarnem zajedavcu. O izkušnjah v tujini bodo dobili informacije v 2. številki našega glasila o izkušnjah v naši državi pa v zborniku letošnjega posvetovanja, ki bo predvidoma izšel do maja meseca in v katerem bo poleg referatov natisnjena tudi zelo plodna diskusija. V našem glasilu referatov s posvetovanja ne bomo objavljali kot doslej, ker s tem siromašimo že tako skromen fond naših čebelarskih informacij, saj se ista snov ponavlja v dveh publikacijah.

IZKUŠNJE PRI ORGANIZACIJI POSVETOVANJA

Letošnji, lahko bi dejali rekorden obisk je pokazal, da bo treba v prihodnje razmisliti o ustrežnejši obliki strokovnega izobraževanja. Zakaj? Prostor za predavanja je preozek. Zato se morajo udeleženci razporediti po dolžini, s tem pa tisti v ozadju izgubijo pregled nad predavanjem diapozitivni, grafikoni ali skicami na tabli. Zimski čas (kratek dan) in pomanjkanje prenočitvenih zmogljivosti v Ljubljani jim onemogoča, da bi sodelovali na posvetovanju oba dneva. V neposredni okolici šole že primanjkuje parkirnega prostora, pa morajo nekateri

s svojimi vozili na stranske poti, kjer je posebno tedaj, ko je več snega, težko parkirati; in še veliko bi lahko naštel. Morda bi kazalo posvetovanje deliti v dva dela, na primer na zimski del, ko bi en dan govorili o čebeljih boleznih, in jesenski del v okviru ene od prireditev na gospodarskem razstavišču, kjer bi obravnavali vzrejo in odbiro ter tehnologijo in pašo. V tem primeru bi lahko tudi demonstriali določene priprave in tehnološke metode ter prikazali medovite rastline. Obenem bi bila to dobra predstavitev naše še vedno preveč anonimne panoge. Ker bi bilo na voljo več dnevnega časa bi lahko obravnavali vso snov, ne da bi bilo treba delati hkrati v več komisijah, kot predlagajo nekateri. Drugi pa se temu upirajo, ker želijo prav tako slišati snov iz vzreje matic kot iz tehnologije, za kar bi bili pri ločenem delu komisij prikrajšani.

Da bi čimbolj ustregli željam udeležencev, smo letos izvedli anketo, s katero smo dobili odgovore, ki bodo lahko v veliko pomoč pri organizaciji posvetovanj v prihodnje. Takole so se odločali:

— večina anketiranih meni, da naj bo posvetovanje 2 dni v januarju v Ljubljani. Nekateri predlagajo, naj bi bilo posvetovanje na Brdu pri Lukovici, drugi pa, da naj bi bilo vsakič v drugem kraju (regiji).

— Kakšno je zanimanje za posamezna področja čebelarstva, so pokazali s predlaganim časom, ki naj bi ga organizator namenil za posamezne teme:

1. Tehnologija:	24
2. Čebelje bolezni:	20
3. Vzreja in odbira:	17
4. Čebelarsko gospodarstvo:	15
5. Čebelja paša:	13
6. Novosti iz tujine:	11
Celotni čas:	100

Na posvetovanju
je sodeloval tudi
veterinar iz Splita
tov. Zeljko Krpan

Komisija za vzrejo
in odbiro

Komisija za tehno-
logijo in pašo

Vsi anketirani so menili, da je treba tudi v prihodnje vključevati v program tematiko iz drugih republik. Zanimivo je, da je 87% anketirancev menilo, da ni potrebno prevajati iz srbohrvaščine v slovenščino. Udeleženci v večini primerov (93%) menijo, da je potrebno pritegniti k sodelovanju tudi strokovnjake iz držav z razvitim čebelarstvom: iz Avstrije, Romunije, ZRN, Madžarske itd. Seveda ni manjkalo pripomb na račun nekaterih predavateljev, ki da so preveč poudarjali zgodovino, bili dolgovezni ipd. Zelo pohvalno so se izrazili o sodelavcih iz drugih republik. Tudi organizatorji menimo, da so zelo veliko prispevali k uspehu posvetovanja. Vsi so zelo dobri čebelarji, zato so bili njihovi referati in odgovori na vprašanja čebelarjem zelo blizu.

KAJ MENIJO O POSVETOVANJU IN RAZSTAVI ČEBELARJI

Pogovarjali smo se z nekaterimi čebelarji iz Vojvodine in Hrvatske, ki so že kar naši stalni obiskovalci. Kakšnih večjih pripomb glede posvetovanja nimajo, razen jezikovnih težav, kar pa se nekako izravna s tem, da

imamo vedno tudi predavatelje iz drugih republik. Sicer pa jih zelo zanima razstava, za katero menijo, da jim dá vsako leto kaj novega. Večinoma so to večji čebelarji, ki jim vsaka koristna stvar lahko veliko pomeni v njihovem čebelarstvu. Zato navadno ne zamudijo nobene čebelarske manifestacije, na kateri si lahko izpopolnijo svoje znanje.

O posvetu in razstavi smo imeli tudi kratek razgovor s predstavnikom francoske firme za izdelavo čebelarske opreme Thomas gospodom Ernestom Fuchsom iz Celovca. Takole je potekal razgovor:

● »Gospod Fuchs, vi ste privč na našem posvetovanju in razstavi. Kaj lahko poveste o svojih vtisih?«

»Prijetno me je presenetila dobra organizacija in velik obisk. Ker sem tudi sam čebelar, sem zelo zadovoljen, ker ste namenili tolikšno pozornost varroozi. Zelo dobro ste prikazali zajedavca, tako da se z njim lahko seznanili tudi manj izkušeni čebelar. Naša čebelarska zveza do zdaj še ni napravila kaj takega.

Razstavljeni predmeti amaterjev kažejo veliko nadarjenost. Dokajšna mera skrbi je posvečena lepi izdelavi.

Posvetovanja se je udeležil tudi gospod E Fuchs iz Celovca, ki je zastopnik francoske firme Thomas za Avstrijo in Jugoslavijo, s katerim smo imeli tudi razgovor (v sredini)

Pri nekaterih izdelkih pa je opaziti, da niso serijsko izdelani in da so problemi z materialom.«

● »Vi ste zastopnik Thomasa tudi za Jugoslavijo. Kako boste uredili prodajo čebelarске opreme pri nas?«

»V skladu z jugoslovanskimi predpisi bomo čebelarjem ponudili prodajo celotnega našega asortimenta v Celovcu. Poleg prodaje želimo tudi svetovati in opravljati servis. S kvalitetnimi izdelki bi lahko prispevali k razvoju čebelarstva pri vas.«

● »Mar se vam ne zdi, da takšo sodelovanje med Thomasom in našimi izdelovalci čebelarске opreme ni ravno preveč spodbudno za nas, ko je znano, da si vsi večji izdelovalci med

seboj izmenjujejo izdelke in tako povečujejo svoj asortiment in manjšajo stroške zaradi velikih serij? Kateri naši izdelki bi po vašem mnenju prišli v izbor za tako menjavo dela?«

»Zainteresirani smo za točilo s kasetami, za osmukalnike, za kvalitetno izdelane panje in naprave za pridobivanje čebeljega strupa, pa tudi za uvoz medu v satju, za katerega bi vam lahko poslali plastično embalažo. Kot veste, je Avstrija velik uvoznik takega medu. Dodal bi še, da so me prese-netile naprave za pridobivanje čebeljega strupa, ki sem jih tokrat videl prvič in pa seveda lep sprejem, za kar se vam prav lepo zahvaljujem.«

preds. org. odbora
L. Klun

UDK 638.124.2

NAVODILA ZA MAREC

F. SIVIC

Sonce greje vedno močnejše in vse več je pomladanskih cvetlic, ki ponujajo čebelam nektar in cvetni prah. En sam cvetoč grm vrbe ive pomeni zanje pravo svatovsko pojedino.

Že v februarju smo bili pozorni na obnašanje čebel pred panji, ko so se po daljšem zimskem počitku prvič otrebile. Če tedaj nismo opazili znamenj griže in pršičavosti, smo lahko za nekaj časa pomirjeni, vendar v marcu nadaljujemo opazovanje pred žreli panjev. Čebele prinašajo vsak dan več cvetnega prahu in vode, ker je v njihovih gnezdih zalega že na dveh, treh ali celo več satih.

Da se ne bodo utapljale po mlakužah, jim v bližini čebelnjaka uredimo napajalnik s tekočo ali stoječo vodo. Za začetek ga nekoliko premažemo z medom, kar bo takoj privabilo prve radovednice. Kasneje pa moramo skrbeti, da v njem ne bo zmanjkalo vode.

Pred tremi leti sem videl na Slovaškem zanimiv napajalnik iz stekla, v katerem ima voda stalno temperaturo okoli 20° C. Sestavni del te naprave je majhna plinska bomba s še manjšim gorilnikom, ki gori dan in noč (lahko tudi samo podnevi) in s svojim majhnim plamenom vzdržuje v napajalniku stalno temperaturo. Čebelar, ki ga je izdelal, mi je zatrdil, da je s tem izumom občutno zmanjšal spomladanske izgube pašnih čebel in tako pomagal svojim družinam pri hitrejšem razvoju.

Če se čebela napije mrzle vode, jo vsak vetrič ohladi in se ne more več dvigniti. Topla voda pa jo v želodčku ogreje in se zato kljub neugodnemu vremenu vrne v panj.

V marcu panjev ne odpiramo brez potrebe. Če se temperatura dvigne nad 15° C v senci, lahko na hitro pokukamo v gnezdo, če imajo čebele do-

volj hrane in če je zalega v redu. Praviloma bi moralo biti hrane tedaj še dovolj, saj meseci največje porabe šele prihajajo. Nevarnost, da čebele stradajo, obstoji samo v tistih družinah, ki so jih v jeseni tiho obiskovale roparice in tega nismo opazili ali preprečili. Takšnim nesrečnejšem dodamo nekaj satov medu ali mlačno sladkorno raztopino in ukrenemo vse potrebno, da se ropanje spomladi ne bo nadaljevalo.

Skrbno opazujemo dogajanje pred žrelom. Če v kakšen panj čebele ne prinašajo cvetnega prahu, je to verjetno znamenje, da nimajo matice in seveda tudi zalege ne. Osiroteli družini dodamo rezervno družinico na treh ali štirih satih. Če takšne družine nimamo, moramo brezmatično družino priključiti kakšnemu normalnemu panju, ker si v tem času čebele nove matice še ne morejo vzrediti.

Lahko se tudi zgodi, da najdemo čebelnjaka ometemo na rjuho ali odekonec marca ali v začetku aprila pred žrelom panja mrtve trote. To priča, da so v družini zavladaile trotočke. Tudi takšen panj je obsojen na propad, če mu takoj ne pomagamo. V toplem, sončnem vremenu izvlečemo sat za satom in jih pred pročeljem čebelnjaka ometamo na rjuho ali odejo. Panju smo seveda pred tem zaprli žrelo. Ker delavke ne najdejo več svojega vhoda, si počasi izprosijo stanovanjsko pravico pri sosednjih družinah, ki jih je v tem letnem času rade sprejmejo.

V marcu je zadnji čas, da oddamo voščine ter si nabavimo satnice. Ob prostem času zažičujemo satnike in vtiramo satnice, saj jih bomo morda rabili že prihodnji mesec, ko bodo cvetele oljna repica, sadno drevje in borovnica.

UDK 638.15

PREPREČEVANJE IN ZDRAVLJENJE ČEBELNIH BOLEZNI V LETU 1979

PROF. DR. NEZKA SNOJ

Čeprav je čebelarstva sezona že za nami, ni odveč, če se nekoliko ozremo in jo ocenimo; če je bila slaba ali slabša od pričakovane, skušamo ugotoviti, zakaj tako. Večina čebelarjev išče pri tem ocenjevanju vzroke za neuspeh samo v oskrbi čebeljih družin in v tehnologiji čebelarjenja. Saj na splošno velja mnenje, da z dobro oskrbo ali celo z dobro tehnologijo že dosežemo večje pridelke.

Res je sicer, da nekatere zdravstvene motnje v čebelji družini lahko nekoliko ublažimo z oskrbo, manj zgolj s tehnologijo, toda zdravja v celoti vendarle ne moremo nadomestiti. Če pa zdravo čebeljo družino oskrbujemo in smo večji še tehnologije, bomo od take družine dobili največ, mnogo več

kakor pa ob enaki oskrbi in tehnologiji bolne ali okužene.

Da bi se čebelarji lahko pravočasno izognili težavam, ki nastajajo zaradi navzočnosti povzročiteljev bolezni v čebelji družini, je predvsem odvisno od njih samih. Sami morajo poskrbeti za to, da obvarujejo čebelje družine pred okužbo, prav tako pa tudi za to, da je moč pravočasno posumiti na bolezenska stanja. Zaradi tega si mora vsak čebelar prizadevati, da si ne bo zanesel bolezni v čebelnjak. Zavoljo tega naj se ob vsaki priložnosti izogiba nabavljanja čebeljih družin ali matic iz rej, ki nimajo zanesljivega dokazila o zdravstvenem stanju. Iz enakih razlogov ne bo odnašal svojih

matic na plemenišča, ki niso zanesljivo zdrava, pa tudi ne na plemenišča, kamor lahko prinašajo matice iz rej, ki nimajo zanesljivega dokazila o zdravstvenem stanju. Pa tudi satja s pokrito zalego ne bo nabavljal iz takih rej. Prav tako ne bo uporabljal kupljenih rabljenih panjev, dokler jih ne bo razkužil. To bo storil najhitreje, če bo ožgal notranjost in zunanost panja, da bo les porjavel. Tudi rabljenega satja, ki ga je kupil, ne bo uporabljal v čebelarjenju, ampak ga bo pretopil. Vsak čebelar lahko mnogo pripomore k dobremu pridelku, če si pravočasno prizadeva odkriti bolezen. Čebelja družina je kužna in zato nevarna za raznašanje bolezni že mnogo prej, preden se začne sumljivo obnašati. Zato je prav, da se tega zaveda vsak čebelar, ker bo morda tako laže, z mnogo več prizadevnosti aktivno sodeloval v tem procesu. Tako mu ne bo odveč, da bo vsako leto:

1. pravočasno poskrbel za laboratorijsko preiskavo zimskih mrtvic, drobirja in pokrite trotovske — izjemo ma delavske — čebelje zalege,
2. pobiral zimske mrtvice pred čebelnjakom, ne pa iz panjev,
3. probral drobir iz vseh panjev v čebelnjaku.

V preteklem letu smo imeli še vedno mnogo težav s hudo gnilobo čebelje zalege. Čeprav si prizadevamo, da bi čebelarji posvečali vso svojo pozornost ob pregledovanju čebelje družine tudi videzu zaleženih površin, pri tem nismo preveč uspešni. Zato ponovno opozarjamo, da je nevarna vsaka nepravilnost zaležene površine, ker je lahko nastala tudi zaradi navzočnosti povzročiteljev hude gnilobe čebelje zalege. Zavaljo tega je pomembno, da čebelarji začasno osamijo vsako čebeljo družino s takimi zaleženimi površinami, saj je že kužna, če je to posledica navzočnosti povzročiteljev hude gnilobe čebelje zalege. Osamitev je potrebna, dokler se sta-

nje ne izboljša ali pa se ne pokažejo znamenja, značilna za posamezne bolezni čebelje zalege. Poleg zgodnjega odkrivanja pa je z vidika preprečevanja bolezni polembna naloga tudi čebelarjeva odločitev glede nabavljanja satnic. Z navadnim kuhanjem voščin povzročiteljev hude gnilobe čebelje zalege ne uničimo; zato so nevarne vse satnice, ki so izdelane iz okuženega voska. Še več, okužene so tudi satnice, ki so izdelane iz sicer neokuženega voska, vendar na istem stroju in v istih prostorih, kot tiste iz okuženega. Zato so lahko prav satnice glavni raznašalci bolezni. Čebelarji se torej morajo odločati za nakup satnic izdelovalcev, ki segrevajo vosek na 120 °C pred izdelavo satnic. Bolezen si čebelarji lahko tudi prinesejo, če so točili na skupnem točilu in ga pred uporabo niso razkužili. Četokrat si jo prinesejo kar sami, ko obiskujejo tuje čebelnjake. Če morajo to storiti, naj le store, vendar se morajo posebej pripraviti za take priložnosti. Pred čebelnjakom, ki ga obiščejo, se morajo preobuti, obleči predpasnik, roke pa zavarovati z gumijastimi rokavicami. Po končanem opravilu naj vse to pustijo v čebelnjaku.

Nekaj besed še o varoozi, bolezni, ki je v Sloveniji sicer še nismo ugotovili, je pa že v sosednji in še v nekaterih drugih republikah, kamor vozijo na pašo tudi naši čebelarji. Med slovenskimi čebelarji vlada sicer velik preplah, vendar bi bilo mnogo boljše za slovensko čebelarstvo, ko bi namesto, da se plašijo, čebelarji temeljito pregledali čebelje družine in poskrbeli za evidenco panjev, ki so bili na pasiščih, kjer je bila kasneje, ali pa še celo med njihovo navzočnostjo ugotovljena varooza ter da bi tako evidenco takoj poslali pristojni veterinarski službi.

Ponovno, kot že vsa leta, odkar smo v Jugoslaviji prvič ugotovili varoozo, opozarjamo čebelarje, da je

nujno zbirati za preiskavo zimski drobiri iz vseh panjev v čebelnjaku, pa je treba vsako pomlad temeljito pregledati vso trotovsko zalego v panjih in poslati v pregled v zaprti, prozorni steklenički 20 čebel, starih 5 do 10 dni, nabranih med starejšo, nepokrito zalego. Poleg tega lahko še testno plinite, še posebej tisti, ki boste zdravili pršičavost. Potrebno je le, da pokrijete pred plinjenjem dno panjev s pomaščenim papirjem. Predlagam vam, da uporabljajte take načine ugotavljanja, pri katerih niso potrebna kemična sredstva. Čebelja družina namreč dodeluje in izdeluje živilo, med, ki ga morate za vsako ceno varovati pred različnimi kemikalijami. To tokrat tudi lahko storite, saj so

na voljo načini, ki ne terjajo uporabe kemikalij.

Glede zdravljenja čebelnih bolezni so še vedno težave zaradi tega, ker je večinoma težko organizirano zdraviti, kar pa je za uspeh bistvenega pomena. Poleg tega pa je zdravljenje često nesolidno. Vse to je razlog, da se nekaterih kužnih bolezni sploh ne moremo znebiti, pa čeprav so na razpolago učinkovita zdravila. Posebej želimo poudariti, da bomo lahko uspešno zdravili samo takrat, ko bomo bolezen najprej ugotovili, nato jo šele zdravili z zdravilom, ki je primerno proti bolezni, ki jo zdravimo in na način, ki zagotavlja, da pridejo do zdravila tisti člani čebelje družine, ki jim je zdravilo potrebno.

UDK 638.158.2

NEUSTREZNI PREDPISI O ZAŠČITI ČEBEL IN ŠE KAJ

MIRKO KUKOVIĆ

Mnogo so že povedali in napisali o varstvu čebel pred kemičnimi sredstvi, ki jih uporabljamo za zatiranje različnih škodljivih insektov. Imamo tudi predpise, ki naj bi varovali čebele pred uničevanjem s temi strupi. Žal pa so ti predpisi tako prirejeni, da se jih da izigrati in čebele so še vedno manj pomembne v primerih, ko se kakšnemu kmetijcu zazdi, da brez škropljenja v cvet ni mogoče zagotoviti pridelka.

V mislih imam tista določila Odredbe o varstvu čebel, ki dopuščajo škropljenje v cvet, če sadjarji o tem 48 ur prej obvestijo lastnike čebel. Tako določilo omogoča škropilcu, da se na najcenejši način popolnoma otrese odgovornosti zaradi uničevanja čebel in onesnaževanja narave (insekticidi v medu in cvetnem prahu), čebelarja pa pusti popolnoma na cedilu. V tem primeru postavijo kmetijci čebelarje pred dejstvo: reši čebele na svoje stroške, kakor veš in znaš, ali

pa jih pusti njihovi usodi ter nosi sam vse posledice in stroške.

Tudi določba o obveščanju lastnikov čebel je prirejena tako, da omogoča kmetijcem obveščanje na način, ki ne zagotavlja, da bodo določeni čebelarji zanesljivo obveščeni. Menim, da je vsako splošno obveščanje po javnih občilih o tako pomembni zadevi preveč nezanesljivo, da bi moglo veljati za zadostno, saj ne zagotavlja, da bo tako resnično obveščen tisti, ki mu je tako obvestilo namenjeno. Zato nikakor ni sprejemljiva odločba navedene odredbe, da se šteje, da so bili čebelarji obveščeni o nameravanem škropljenju, če je bilo obvestilo objavljeno v javnih občilih (radiu). Izrecno bi moralo biti določeno, da je treba čebelarje obvestiti neposredno — pismeno (kvečjemu ustno). Tako bi bili res obveščeni tisti, ki se jih tiče. Zdaj pa se dogaja, da mnogi čebelarji sploh ne zvedo za nameravano škropljenje. Najbolje bi bilo, da bi kmetijci

na svojem območju vedeli za tistih nekaj čebelarjev, da bi jih lahko pisмено obvestili.

Kako pa je tedaj, če je čebelar vendarle zvedel za nameravano škropljenje cvetočega nasada ali posevka? V tem primeru bi bil edini zanesljiv izhod, da popelje panje s čebelami začasno nekaj kilometrov v stran z ogroženega območja. To pa je povezano s precejšnjimi stroški, z izgubo časa in drugimi težavami. Večkrat tako nenadno in v kratkem času niti ni mogoče urediti prevoza. Kdo bo čebelarjem povrnil stroške za dvakratno prevažanje čebel z ogroženega območja in spet nazaj? Vsi drugi ukrepi, kot jih priporočajo nekateri modrijani, kot je npr. zapiranje panjev v času škropljenja, več škodujejo kot koristijo. Tudi ni mogoče panjev s čebelami zapreti za več dni, da bi čebelam preprečili dostop na zastrupljeno cvetje. Če bi pa to vendarle storili, bi nastala poleg drugega še škoda zaradi pridelka, saj bi s tem onemogočili čebelar nabiranje in drugo delo v zvezi z gojitvijo zalege in razvojem. Škropljenje cvetočega posevka ali nasada v poznih večernih ali zgodnjih jutranjih urah tudi ne zmanjša škode, saj deluje strup več dni po škropljenju.

Predpisi bi morali vsekakor določati, da je tisti, ki namerava škropiti cvetoči posevek ali nasad, dolžan na svoje stroške ukreniti vse za zagotovitev varnosti čebel, torej tudi prepekljati ogrožene čebele na varnejše območje, če je potrebno. To bi bilo najmanj, kar bi morali storiti za prizadete čebelarje, saj bodo ti imeli razen tega še druge dodatne stroške in delo zaradi prevoza in oskrbovanja čebel na začasnem mestu.

Zdaj pa še k drugim problemom, ki nastajajo v zvezi s škropljenjem cvetočega posevka ali nasada.

1. Škropivo deluje navadno počasi, tako da čebele še nekaj časa prinašajo v panj nektar in cvetni prah, oboje

prepojeno s strupom. Torej imamo v panjih poškodovano vse, kar bomo pridelali. Tega ne trdim na pamet, obstajajo za to dokazi (analiza satovja s cvetnim prahom in medom), pa tudi sicer smo že slišali o pesticidih v medu.

2. Kdaj je zatiranje rastlinskih škodljivcev neogibno potrebno, da sme pristojni organ izdati izjemno dovoljenje za škropljenje cvetočega posevka? Za katere posevke in nasade to velja? Na to vprašanje doslej ni odgovoril še nihče od tistih, ki so jih zaprosili za pojasnilo v tej zadevi. Kmetijski strokovnjaki, kje ste?

Oglejmo si primer, zaradi katerega tudi pišem o tem. Kmetijska organizacija prideluje seme semenske repe in oljne repice. Trdijo, da je nujno treba škropiti ob cvetenju, ker le tako menda najuspešneje zatirajo drobce-nega škodljivca bolhača ali, kot mu tudi pravijo, repičarja. Zatirajo pa ga tako, da škropijo samo enkrat in to ob najbujnejšem cvetenju.

Ta škodljivec pa se je pojavil na rastlini že pred cvetenjem in je do takrat, ko so škropili, že uničil del cvetnih brstov. Svoje uničevalno delo pa je nadaljeval še nekaj dni po škropljenju, preden je dokončno omagal. Kaže, da je res precej trdoživ, saj en dan po škropljenju še ni bilo videti, da bi ga kaj prizadelo. Se le po nekaj dneh ga ni bilo več videti.

Po opazovanju sem prišel do prepričanja, da bi morali tega škodljivca uničevati s škropljenjem, še preden je rastlina pričela cveteti, saj je že takrat razvit in opravlja svoje uničevalno delo. Tako bi tudi čebel ne prizadeli in najbrž bi tudi nektar in cvetni prah ne bila tako onesnažena.

Ob cvetenju omenjene rastline pa tudi tisti škodljivci, ki bi se morda še pojavili, ne bi mogli narediti posebne škode, saj je znano, da na cvetovih, po katerih brskajo čebele, škodljivci nimajo možnosti za svoje uničevalno

delo, ker jih čebele preprosto preže-
nejo na tla.

O tem je bil pred leti v SČ zanimiv
članek, le žal, da z njim kmetijci naj-
brž niso seznanjeni. Mislim, da bi
morala naša zveza temu problemu
nameniti več pozornosti ter skupaj s
sekretariatom za kmetijstvo, gozdar-
stvo in prehrano ta vprašanja preučiti,
nato pa ukreniti vse, da bi kme-
tijske organizacije, ki se jih to tiče,
dobile jasne napotke in priporočila o
pravilnem ravnanju pri škropljenju
cvetočih posevkov oljne repice. To bi
bilo mnogo bolj učinkovito kot pa da
bi morali prizadeti čebelarji vsako-
krat neposredno prepričevati kmetij-
ce, saj je znano, da se ti ne menijo

kaj dosti za pripombe in zahteve ti-
stih, ki so »spodaj«.

Da je na cvetočem posevku oljne
repice zaradi čebel občutno manj
škodljivca, kaže tudi tole. Tik
pred škropljenjem, ko sva se srečala
ob cvetočem posevku, mi je kmetijski
strokovnjak, ki je vodil škropljenje,
povedal, da je bilo pred nekaj dnevi
na posevku videti mnogo več škodljiv-
vec. Sam se je spraševal, zakaj jih
nenadoma ni več toliko kot prej. Do-
mneval je, da je tako najbrž zaradi
vetra, ki je tisti dan vlekel nekoliko
močnejše. Ni mu pa prišlo na misel,
da bi tu mogle imeti največ zaslug
čebele, ki so pričele svoje delo na
cvetju.

POMEN ČEBELARSTVA V SPLOŠNEM LJUDSKEM ODPORU

DR. JOZE BENIGAR

O vrednosti medu kot kalorijsko vi-
sokovredni in vitaminsko bogati pre-
hrani, poživilu in tudi zdravilu je bi-
lo že veliko povedanega in napisane-
ga. Glede na to, da je med zelo ob-
stojen in ga imamo lahko več let
shranjenega, pa se pri tem ne pokvari
in ne izgubi svojih znanih lastnosti,
je prav med posebno primeren sestav-
ni del v sklopu ljudske prehrane zlasti
v izrednih razmerah, kot je vojna.

Poznavanje pridobivanja čebeljih
pridelkov in naravnega okolja pa nas
naravnost sili, da ne poskrbimo le za
rezerve medu, ampak da s postavljan-
jem več manjših čebelnjakov zago-
tovimo na terenu pridobivanje in »živ
magazin« medu, in drugih čebeljih
pridelkov tudi za primer splošnega
ljudskega odpora.

Pogoji za manjša, a številnejša če-
belarstva v odmaknjenih, zlasti hri-
bovitih krajih, so vse ugodnejši, ker
tam ne posega človek tako temeljito

v naravo z različnimi agrotehničnimi
sredstvi kot na večjih ravninskih
kompleksih, pa tudi naravno okolje,
ki je za čebele zelo pomembno, še ni
tako onesnaženo kot ob večjih nase-
ljih in industrijskih centrih.

Navzočnost večjega števila čebel je
še posebno pomembna zaradi oprašev-
vanja cvetnih rastlin, predvsem sadja,
kar je posebnega pomena za večji in
boljši pridelek poljščin in sadja. Kaj
lahko pomeni v izrednih razmerah
sadje kot živilo, nam zelo poučno ka-
že primer iz naše narodnoosvobodilne
borbe, ko so se naši borci v roški
ofenzivi in po njej prehranjevali pre-
cej časa skoraj izključno s sadjem, ki
so ga dobili v zapuščenih kočevskih
vaseh.

Tudi glede pomembnosti medu po-
znamo primere iz NOB, ko so v izred-
no težkih okoliščinah — ofenzivah —
zlasti partizanske bolnišnice reševale
probleme prehrane z medom, ki so ga

dobile v čebelnjakih na odročnih in od sovražnika nenadzorovanih tere-
nih. Poleg navedene hranilne vredno-
sti medu poznamo danes tudi vred-
nost drugih čebelnih pridelkov, ki
imajo ravno v vojnem času zelo velik
pomen. Naj navedem prav posebno
vlogo propolisa, to je čebelne zadela-
vine. Ta smolasta tvarina ima zlasti
to lastnost, da ubija bakterije oziroma
preprečuje njihovo razmnoževanje.
To pa je še prav posebno važno pri
zdravljenju ran.

Pomena voska v tehniki menda ni
potrebno posebej poudarjati, kakor
tudi ne potreb po vosku v vojski. Že
njegovega pomena za razsvetljava ne
smemo zanemarjati, pa čeprav je ta
najmanjši.

Tudi cvetni prah kot poživilo in po-
možno zdravilo je tako pomemben če-
belni pridelek, da ga ob skrbnih pri-
pravah za izredna stanja ne bi smeli
zanemariti.

Iz tega lahko sklepamo, da moramo
vse te, tako koristne, pomembne in
potrebne čebelne pridelke vključiti v
rezerve za primer izrednega stanja. In
če se nam ob vseh težavah, ki nastajajo
pri organiziranju splošnega ljud-
skega odpora, ponuja najlažja in naj-
boljša oblika »živega in stalnega skladišča«
v naseljenih čebelnjakih, bomo
verjetno toliko razumni, da jih bomo
začeli postavljati prav tam, kjer nam
bodo ob potrebah najbolj pri roki.

Veliko je razlogov, ki nas silijo v
razmišljanje in ugotovitve, da je tre-
ba v odročnih krajih postaviti čimveč
čebelnjakov, vendar je po mojem
mnenju najtehtnejši prav v sklopu
splošnega ljudskega odpora. V tem
prispevku sem ta pomen prikazal le
obrobno, je pa že v grobih orisih vid-
na koristnost in nujnost razvijanja če-
belarstva prav z gledišča splošnega
ljudskega odpora.

Končno lahko ugotovimo, da bi se
potrebne investicije lahko amortizirale
že v mirnih časih, če bodo le pa-
metno in strokovno uporabljene.

Pomen čebelarstva je zelo velik še
posebej danes, ko skušamo na vseh
frontah prispevati čim več za boljši
in večji pridelek hrane.

Prav pri tej nalogi in prizadevanju
za razvoj kmetijstva, ne smemo po-
zabiti vloge čebele kot opravevalke in
pridelovalke izredno koristnih živil in
zdravilnih pridelkov.

Brez dragih in pogosto za človeko-
vo zdravje zelo škodljivih agrotehnič-
nih sredstev herbicidov in pesticidov,
bomo s pomočjo koristnih čebelic do-
segali večje pridelke in, kar je še bolj
važno, pridobivali zares zdrava živila.
Zato pri načrtovanju pospeševanja
kmetijstva ne smejo manjkati načrti
za razvoj čebelarstva, prav tako pa
tudi ne pri organiziranju splošnega
ljudskega odpora.

Radijsko predavanje

OGLAS

Prodajam 16 panjev, naseljenih AŽ 9 in 10 satarjev. Dovgan Joža, Senožeče
št. 80, 66224, Senožeče.

PRODAM

Prodajam 30 AŽ panjev, na 9 satov s čebelami in čebelnjak. Čebele so
zdrave, cena po dogovoru. Rafael Kopač, Zupanova 10, 64208 Šenčur.

PREVOZNI ČEBELNJAK

JOŽE GRABRIJAN

Prof. Senegačnik je v I. št. lanskega S. Č. predstavil svoj prevozni čebelnjak. Napisal je tudi lep uvod. Lanski simpozij je menil, da zaradi vzdrževanja to ni primerna rešitev. Pred dvema letoma so pripeljali na Kočevsko še štiri čebelnjake, podobne Senegačnikovemu. Pa še nadalje jih dovažajo. Tudi določeni rezultati in izkušnje so že tu.

Večina čebelarjev, ki smo svoje čebelarstvo premoženje naložili na kolesa, pa je prepričano, da je to še kako koristna naprava. Kot že omenjeno, se sklicujem na obširen uvod prof. Senegačnika in mislim opozoriti čebelarje, ki bi se odločili za kaj podobnega, na kaj naj pazijo pri tehnični izvedbi, da bo to še ekonomsko upravičeno. Seveda vsega ni mogoče napisati in narisati, da bi na podlagi takega članka šel kupit avtomobil in začel graditi nanj čebelnjak. Kdor bi se zato odločil, mu priporočam, da si ogleda nekaj takih čebelnjakov.

Pa preidimo k stvari!

Predvsem priporočam nabavo avtomobila — transportnega čebelnjaka tistim, ki imajo določeno število panjev in ne nameravajo bistveno spreminjati velikosti svojega čebelarstva.

Kočevski čebelarji smo se odločili za vozilo TAM. To vozilo je moč prirediti za 60—78 panjev AŽ. Zanj smo se ogreli zaradi tega, ker je domače in razmeroma poceni, saj ga dobimo že za 30.000 din; tudi rezervne dele lahko kupimo.

Priporočam ga tudi tistim, ki se odločajo zanj, pa imajo manj panjev, 30—50 AŽ. Kako lepo je, če imamo v čebelnjaku vgrajeno omaro za obleko, pribor in podobno. Pri tem naj povem, da spada med nujno opremo omarica s plinskim štedilnikom in da ta ne sodi na hodnik in v delovni prostor.

Ko kupimo vozilo, se odločimo za velikost čebelnjaka. Ploščo lahko nekoliko podaljšamo (1/2 medosne razdalje) in razširimo, vendar v okviru normativov in zakonskih predpisov. Ploščo razderemo, morebitni material lahko še porabimo. Tu naj opozorim, da imamo tedaj priložnost očistiti in zaščititi šasijo, prečne nosilce, okvir in drugo. Za nadaljnjo gradnjo jeklene konstrukcije si zagotovimo dobrega mojstra — varilca, kajti vari morajo biti kvalitetni — brezhibni, kar je prvi pogoj za dobro izvedbo celotnega vozila.

Preden se lotimo gradnje konstrukcije, naj na kratko omenim potrebni glavni material. Za pokončne stebre in grede rabimo kotno železo 50 × 50 mm. Za škarnike, poveznike, podboje ob vratih in oknih kotno železo 30 × 30 mm. Za prečnike, ki držijo panje, pa rabimo pravokotne cevi 20 × 40 mm. To je tudi glavni konstrukcijski material.

Za stene, za sprednjo in zadnjo in za streho uporabimo močnejši ladijski pod (debelina surovih desk 30 mm). Še bolje je, da utorimo, da vlagamo trakove iz lesonita. Za streho rabimo povrh desk lepenko; lahko pa damo tudi izolacijski material in pločevino. Streho naj izdelata dober klepar. Po končani izvedbi konstrukcije začnemo z lesarskimi deli. Ta lahko čebelar, ki je količkaj mojstra opravi sam, če to ni, pa seveda mizar. Sestavljati začnemo ploščo, in sicer od vsakega kraja proti sredini 60—70 cm. Ostali del pa naj bo premičen. Pri tem naj opozorim na dvojni pod. Spodnji je tik nad šasijo, širine šasije; lahko je iz desk 30 mm. Gornji del je enako širok, toda zložljiv — deske so povprek prežagane na nosilcih. Tako lahko odpremo del poda in stojimo na spodnjem podu, ko opravljamo spodnjo vrsto panjev;

odprtino lahko porabimou tudi za potreščine.

Posebno za sprednjo in zadnjo steno je potreben kvaliteten, suh les, saj je ta izpostavljen vremenskim razmeram. Seveda ga po končani montaži zaščitimo.

Priporočam stabilno streho z dvema ali tremi velikimi okni 60 × 120 cm. Okna naj bodo iz plexi stekla, in naj se odpirajo eno na levo, drugo na desno; odpiramo jih po potrebi glede na smer vetra.

S konca vzdolž strehe so pristreški široki 50 cm; med vožnjo jih spustimo navzdol ob panjih in jih pripnemo. To priporočam na podlagi izkušnje več čebelarjev zaradi tega, da čebelnjak lahko dobro zatesnimo, kajti predpostavljam, da bom v čebelnjaku stanoval, kuhal, spal in podobno; to seveda poleg čebelarskih opravil. Priporočam okna iz mat plexi stekla; to lepše razprši svetlobo.

Okna na prednji steni in na vratih zadaj morajo biti iz varnostnega stekla. Zato najprej nabavimo šipe (na odpadu od kombijev ali avtobusov). Varnostna stekla nam dobavi tudi steklarna iz Pančeva. Šele nato začnemo delati okna. Priporočam, da poleg oken izdelamo tudi naoknice, ki nam jih zaščitijo kadar to želimo ali smo odsotni in podobno. Kabina ima zadaj v sredini okence, zato zgradimo tako okence tudi na prednji steni, v kabini si pa montiramo ogledalo. Tako vidimo med vožnjo, kaj se dogaja v čebelnjaku.

Vrata morajo biti nasajena na dovolj močne tečaje, zapirati se morajo z dvostopenjsko avtomobilsko ključavnico. Vrata in okna morajo imeti vgrajen omejevalec odpiranja. Okna morajo imeti varnostne zapahe. Širina vrat naj ne bi bila širša od 70 cm. To je dovolj za premik panjev, sodov, točila ipd. Na to opozarjam zaradi tega, ker je to 1/3 širine vozila in bi v primeru, da se vrata odpro med

vožnjo, zavzemala širši prostor od vozila, kar bi lahko povzročilo nesrečo.

Pod ploščo, pod panji si izdelamo prtljažnike za potreščine; dobrodošli so posebno pri daljših vožnjah.

Ko točimo na terenu, si z malo truda napravimo zadaj 2 metra dolg podaljšek, ki ga pokrijemo s cerado in blagom. Kajti opravljanje panjev in točenje je v čebelnjaku le pretesno in izhod v sili. Seveda podaljšek ni obvezen.

Ko imamo vozilo izdelano, opravimo tehnični pregled, da smemo z vozilom na cesto. Nato se prijavimo pri OZD Viator za preregistracijo vozila v delovno vozilo. Tako imamo manj dajatev oz. so dajatve primerne našemu dohodku. Tako registrirano delovno vozilo lahko vozimo z B kategorijo vozniškega dovoljenja, kar je tudi prednost za nadaljnji razvoj našega čebelarstva.

Se nekaj o ceni vozila: Omenil sem že, da dobimo vozilo, ki je za OZD amortizirano, vendar še primerno vozno, za 30. 000 din.

material za konstrukcijo	12.000
les in drobni potrošniški material	6.000
varjenje in drobni potrošni material	6.000
pločevina in izdelava strehe	5.000
mizarsko delo	5.000
tehnični pregled, preregistracija, taksa, zavarovanje	4.000.
popravilo motorja, električne inštalacije, olje pod	4.000
Skupaj	72.000

Seveda je to precejšnja investicija, ki se ne izplača kar na hitro. Vendar je tu glavno, da panjev ni treba prekladati, kar je tudi velik strošek, posebno v tujem kraju. Kot sem že omenil: ko pridem na pasišče, odprem pa-

POMEMBNI ODLOČITVI DELAVSKEGA SVETA ZA HITREJŠE VKLJUČEVANJE POKLICNIH ČEBELARJEV V MEDEX

Delavski svet Medexa je na svoji seji 31. januarja 1980 obravnaval odkupne cene čebeljih pridelkov za leto 1980 in sprejel sklep, da se odkupne cene povečajo s 1. majem. Aneksi k pogodbam o dolgoročnem sodelovanju za leto 1980 se bodo sklepali po novih akontacijskih odkupnih cenah.

Drugi pomembni sklep delavskega sveta se nanaša na združene čebelarje — delavce na domu. Danes združuje delo z delavci Medexa 41 čebelarjev — delavcev na domu, po načrtu do leta 1985 pa naj bi bilo v Medexu vključenih vsaj 200 poklicnih čebelarjev — delavcev na domu. Da bi to dosegli, je delavski svet sprejel sklep, da bo od 1. januarja naprej delovna organizacija iz skupnih sredstev prispevala za vsakega delavca na domu 1.000 din mesečno plačilo prispevkov za zdravstveno, pokojninsko in invalidsko zavarovanje. S plačevanjem teh prispevkov, ki ne bodo bremenili posameznih čebelarjev — delavcev na domu, se bo zanimanje kmetov čebelarjev za aktivnejše čebelarjenje prav gotovo povečalo, saj bodo čebelarji v delovnem razmerju pri Medexu le mi-

nimalno obremenjeni s plačevanjem prispevkov, po drugi strani pa bodo deležni vseh pravic, ki gredo delavcem v združenem delu.

Vabimo čebelarje, ki niso nikjer v delovnem razmerju in čebelarijo vsaj s 60 čebeljimi družinami, da se vključijo v Medex kot delavci na domu. Delovna organizacija bo z dolgoročnim kreditom za 10 let po 4% obrestni meri kreditirala čebelarje, da bodo povečevali obseg čebelarjenja do 150 gospodarskih panjev. Z načrtom predvidevamo, da bodo čebelarji — delavci na domu v letu 1985 gospodarili povprečno s 150 panji na čebelarja. Večje zanimanje za čebelarjenje pričakujemo predvsem na manj razvitih področjih in v hribovitih krajih, kjer kmetje nimajo posebno velikih možnosti za zaposlovanje. Čebelarjenje, če se kdo namerava z njim poklicno ukvarjati, je izredno lepa pridobitna dejavnost, ki z zadostnim številom panjev (ca. 100) zagotavlja poklicnemu čebelarju zadovoljiv dohodek, enak povprečnim osebnim dohodkom delavcev v SR Sloveniji, s povečanim obsegom čebelarjenja pa bo ta dohodek še večji.

VABILO ČEBELARJEM, NAJ PIŠEJO AKTUALNE ČLANKE V »BILTEN«

»Bilten«, glasilo delovne enote Koperacija, je namenjen seznanjanju čebelarjev z važnejšimi odločitvami Medexa, ki so pomembne za delo čebelarjev, informiranju čebelarjev pa tudi seznanjanju z aktualno problematiko s področja čebelarjenja doma in po svetu. Izkušnje, ki jih čebelarji pridobivate pri vsakdanjem delu, in vaši delovni uspehi so za druge čebelarje zanimivi, nove metode dela, do katerih ste prišli, bi radi uporabljali tudi drugi. Mnogokrat sami ne znate rešiti določenih problemov, vča-

sih ne razumete česa, kar se pri čebelah dogaja. Res je, da en sam človek malo ve, vsi pa vemo vse, skoraj vse. Če si medsebojno izmenjavamo znanje in izkušnje, je delovni uspeh zagotovljen. Zato vabimo vse čebelarje, da nam pošiljate pismene prispevke o vaših dosežkih pri čebelarjenju in vprašanja, če želite zvedeti odgovor drugih čebelarjev. Lepo bi bilo, da bi Bilten postal glasilo pri Medexu organiziranih čebelarjev.

V nadaljevanju objavljamo pismeni prispevek čebelarja Slavka Čuferja:

UMETNA SVETLOBA VZNEMIRJA ČEBELE

Morda bo ta članek zanimiv le za tistega, ki ima čebele v bližini močne razsvetljave.

Pri današnjem naglem napredku tehnike bodo noči kmalu tako osvetljene, da bo skoraj tako svetlo kot podnevi in to ne le v mestih in vaseh, ampak tudi zunaj, ob cestah in poteh. Pod eno takih električnih svetilk sem videl v bližini nekega čebelnjaka polno mrtvih čebel.

Tudi moj čebelnjak ni več daleč od take razsvetljave. Poleti, ko so tople

noči, se čebele kopičijo po panjevih bradah. Nemalo čebel za vedno izleti proti vabeči svetlobi.

Spomladi in jeseni ne smem zvečer pitati čebel, ko so že prižgane luči, če nočem, da se mi ne zdesetkajo!

Rad bi, da bi se kdo kritično odzval na žgoči problem, ki ga omenjam v tem dopisu.

Čufer Slavko
Dobravlje 59

GOJENJE ZDRAVILNIH ZELIŠČ

Zaradi vse večje potrebe delovnih ljudi po naravnih poživilih in vključevanja zdravilnih zelišč v proizvodni program Medexa smo začeli organizirati tudi pridelovanje nekaterih zdravilnih zelišč. Čebelarji, ki se poleg čebelarjenja ukvarjajo s kmetijstvom, bi lahko gojili zdravilne rastline, ki so tudi medovite. Tako bi čebelarji izboljševali čebeljo pašo, zlasti tedaj,

ko gozd ne medi, hkrati pa bi pridelovali zdravilna zelišča. Ta zelišča bi čebelarji gojili po posebnem programu Medexa, ki bi jih tudi odkupoval. Prosimo čebelarje, ki so pripravljeni pridelovati zelišča, da nam to pismeno sporočijo. S temi čebelarji se bomo posebej pogovorili o programu pridelovanja.

OBVESTILO

Čebelarje, ki se zanimajo za sklenitev pogodbe o dolgoročnem proizvodnem sodelovanju z Medexom obveščamo, da delovna enota Kooperacija sklepa pogodbo od 1. februarja do 30. aprila.

Prosimo čebelarje, ki žele skleniti pogodbo, da nam pošljejo naslednje podatke:

- priimek in ime,
- natančen naslov stanovanja
- naslovno pošto s številko pošte
- številko osebne izkaznice,
- občino bivališča,
- število panjev, s katerimi čebelar gospodari,
- vrste in količine čebeljih pridelkov, ki jih čebelar želi pridelati v letu 1980.

Vsem, ki nam bodo podatke poslali po pošti, bomo pisмено odgovorili oziroma jim bomo poslali v podpis pogodbo.

Prosimo kooperante, ki še niso vrnili pogodb oziroma aneksov k pogodbam za leto 1980, da nam te pošljejo najkasneje do 31. marca 1980.

CENIK ČEBELARSKE OPREME, ORODJA IN SATNIC

I. PANJI IN PANJSKI DELI: KOŠNICE I DJELOVI:

	din
101. Panj AŽ-Grom na 11 satov	
Košnica AŽ-grom na 11 okvira	1.920,—
102. Panj AŽ na 10 satov z osmukalnikom	
Košnica AŽ na 10 okvira sa hvatačem polena	1.870,—
103. Panj AŽ na 10 satov	
Košnica AŽ na 10 okvira	1.750,—
104. Panj AŽ na 9 satov	
Košnica AŽ na 9 okvira	1.700,—
105. Panj AŽ na 7 satov (prašilček)	
Košnica AŽ na 7 okvira (nukleus)	780,—
106. Panj AŽ na 5 satov (prašilček)	
Košnica AŽ na 5 okvira (nukleus)	520,—
107. Panj AŽ na 4 sate (prašilček)	
Košnica AŽ na 4 okvira (nukleus)	480,—

	din
108. Panj Langstroth-Root (LR) Košnica Langstrot-Rut (LR)	1.460,—
109. Koš slamnati Koš slamni	220,—
110. Smukalnik cvetnega prahu za AŽ panje Hvatač polena za AŽ košnice	240,—
111. Smukalna mrežica plastična za cvetni prah Mrežica za hvatanje polena plastična	15,—
112. Matična rešetka Hanemann za AŽ panje 25 × 33 cm Matična rešetka Hanemann za AŽ košnicu 25 × 33 cm	32,—
112a Matič. rešetka Hanemann (plošča 2 m ²) Matič. rešetka Hanemann (plošča 2 m ²)	990,—
112b Perforirana pločevina za smukalnike (plošča 2 m ²) Perfurirana pločevina za hvatače (ploča 2 m ²)	835,—
112c Mreža pocinkana za smukalnike (1 kg) Mreža pocinčana za hvatače (1 kg)	48,—
113. Žična matična rešetka za AŽ-Grom panj (32 × 37 cm) Žičana matična rešetka za AŽ-Grom košnicu (32 × 37 cm)	99,—
114. Žična matična rešetka za AŽ panj na 10 satov (28,5 × 37 cm) Žičana matična rešetka za AŽ košnicu na 10 okvira (28,5 × 37 cm)	97,—
115. Žična matična rešetka za AŽ panj na 9 satov (25 × 37 cm) Žičana matična rešetka za AŽ košnicu na 9 okvira (25 × 37 cm)	95,—
116. Satniki AŽ 26 × 41 cm Okviri AŽ 26 × 41 cm	6,—
117. Satniki AŽ 28 × 41 cm Okviri AŽ 28 × 41 cm	6,—
118. Satniki LR Okviri LR	8,50
119. SatnikiDB Okviri DB	8,50
120. Zapahi za žrela 2/2 — krajši Reze za leto 2/2 — krače	7,80
121. Zapahi za žrela 2/2 — daljši Reze za leto 2/2 — duže	8,40
122. Prečna zapora za AŽ-Grom panj na 11 satov Prečna reza za AŽ-Grom košnicu na 11 okvira	12,20
123. Prečna zapora za AŽ panj na 10 satov Prečna reza za AŽ košnicu na 10 okvira	12,20
124. Prečna zapora za AŽ panj na 9 satov	
126. Prečna zapora za AŽ panj na 5 satov (prašilček)	
125. Prečna zapora za AŽ panj na 7 satov (prašilček) Prečna reza za AŽ košnicu na 7 okvira (nukleus)	12,20
126. Prečna zapora za AŽ panj na 5 satov (pračilček) Prečna reza za AŽ košnicu na 5 okvira (nukleus)	12,20
128. Pregradna deska za Dadant Blatove panje Pregradna daska za Dadan Blatove košnice	40,—

nje, se lahko spravim spat v suho, varno, toplo zavetje, na štedilniku si skuham, to je že kar majhen komfort v primerjavi z leti, ko smo razložili panje potem pa kam? Za premik, če

paša preneha, sem v dveh urah pripravljen in grem boljši paši nasproti.

Seveda bi bilo še kaj napisati, pa morda drugič!

UDK 638.132

ZAKAJ JE NA PRIMORSKEM AKACIJA LETOS (1979) OBILNO MEDILA

IVAN KRAJNC

Naši številni čebelarji se sprašujejo, zakaj je leta 1979 akacija na Primorskem tako izdatno zamedila. Čebelarji, ki so imeli dovolj dobro pripravljene čebele za pašo, so imeli na akaciji res rekordno bero. Nekateri so točila zavrtili celo dvakrat.

Poskušajmo pojasniti, kaj je bilo s tem medenjem in zakaj čebelarji v teh krajih nimajo večkrat take sreče. Znano je namreč, da se pridelki gibljejo tukaj navadno okrog 10 kg na panj. Izjeme so le v tistih letinah, ko zamedijo hrast. Medenje hrasta se začne tukaj navadno nekaj dni pred akacijo.

Vremenske razmere jeseni 1978 in pozimi 1978/79 so bile za akacijo zelo ugodne. Leseni deli rastlin in plodovi so popolnoma dozoreli. Na akaciji je bilo še konec novembra opaziti temno zeleno listje, v zavetnih legah pa celo še v začetku decembra. Zima je bila za tukajšnje razmere, skoraj bi rekli, ostra. Čebele so malo izletale zaradi nizkih temperatur. Nekateri, ki smo imeli v panjih jesensko reso, smo se bali najhujšega, kar je pozneje tudi res prišlo: griža, ponekod pa povrh še nosema. Marca in aprila se je otoplilo le toliko, da so čebele lahko podnevi izletavale; ponoči so bili namreč hladni vetrovi, jutra pa sveža in s slano. V glavnem so bile temperature ponoči okoli ničle.

Cvetenje akacije je zelo odvisno od tega, koliko je konec leta, v jeseni in

zgodaj spomladi deževalo. Vsem lesnim bilkam je potrebno mnogo vode, da lahko ustvarijo dovolj popkov. Za cvetenje v naslednji pomladi je torej vlaga potrebna konec poletja in zgodaj jeseni, ker takrat rastlina hrani plodove in nove letnice.

Razvoj cvetja pri akaciji poteka v štirih etapah, in sicer:

- a) od začetka kroženja sokov do zrasta popkov,
- b) od časa, ko se pokaže popek, pa do olistanja,
- c) od olistanja do začetka cvetenja,
- č) od začetka cvetenja do osipavanja cveta.

Tokrat so bili pogoji za medenje kljub poletni suši (1978) izpolnjeni. V sorazmerno vlažni jeseni so rastline imele dovolj časa, da so nabrale dovolj sokov in hrane za dozorevanje lesa, pozimi pa ni bilo pri nas takšnih otoplitev, da bi se sokovi začeli pretakati po kapilarnih cevčicah, da bi nočne zmrzali poškodovale nežne celice in bi voda v njih zmrznila. Znano je, da ima voda manjšo prostornino kot led, saj led plava na vodi. Tako si tudi lahko razlagamo, zakaj imajo v tistih letih, ko se pozimi otopli, pozneje v marcu ali aprilu pa pritisne mraz, drevesa malo ali pa sploh nič cvetja, medtem ko druga na bolj suhih zemljiščih normalno cvetejo (tukaj so v celicah sokovi gostejši). Pozimi celice vzdržijo ohlavitve od 10 do 15 stopinj Celzija pod ničlo, medtem

ko v zgodnji pomladi po otoplitvi ne morejo prenesti niti -1 do -2°C . Po občutljivosti so prvi popki, nato letnice, za temi pridejo veje in na koncu debela.

Zgodi se, da akacija sicer obilno cvete, toda ne med obilno, ker je bilo to drugo cvetenje. Tudi les včasih zmrzne; nato poženejo drugi popki. Taka akacija je zapoznala in zelo malo med. Imamo pa primere, da v zavetnih legah, posebno v bližini večjih naseljenih krajev, akacija ne zmrzne in med dobro, to je normalno ves dan. Pomrzla akacija med le nekaj ur dopoldne.

Večkrat nastopi zmrzal konec aprila ali celo maja. Včasih pri tleh pomrzne, 3 do 4 metre visoko od tal pa ne; čebele skoraj normalno berejo, vendar toliko manj, kolikor manj je cvetja.

V zimi 1978/79 torej na Primorskem ni bilo takšnih otoplitev, da bi zbudile rastline iz zimskega mirovanja, zato smo imeli spomladi obilno cvetja, ki je medilo vse dneve od zore do mraka.

V življenju akacije odloča o vsem toplota. Od nje sta odvisna hitrost življenjskih tokov in čas pridelka. Hladno verne upočasnjuje razvoj cvetja, olistanja in ustvarjanje nektarja.

Za pridelek medu je najbolj važen čas od začetka cvetenja do osipanja cvetja. Takrat vplivajo na cvetenje toplota, vlažnost, zrak in veter. Če rastline niso zmrznile, se začne medenje v glavnem pri toploti 16°C . Za nastajanje nektarja je najboljša temperatura 26 do 30°C . Nad to temperaturo med akacija samo v vlažnem vremenu.

Rahel veter vedno pospešuje večje izločanje nektarja. Vsem rastlinam je za medenje potreben, medtem ko trajen, suh veter kljub obilni vlagi cvetje osuši, nektar pa presahne, ker

rastlina izgublja več vode, kot je more vzeti iz zemlje.

Tudi rosa je dobra za nastajanje nektarja. Rosa pada v svežih, vedrih, tihih nočeh na površini zemlje in na rastlinah. Poleg njene vlažnosti je važna tudi zato, ker uravnava ohladiitev in brani rastline pred pozno slano.

Če je bila prejšnjega dne temperatura dovolj visoka, pomagajo sveže, hladne, vedre noči ustvarjati nektar za jutrišnji dan. Po oblačni, sicer topli noči, je navadno procent nektarjevega sladkorja le od 30 do 35 %, medtem ko po vedri noči doseže ta procent 50 do 65 %.

Za izločanje nektarja je pomembna toplota. To je močno v toplih, sončnih in vedrih dneh, ko listje rastlin, poleg zadostne vlažnosti zraka in tal lahko neovirano izkoristi sončno moč.

Tudi zračni pritisk je za medenje pomemben. Pri 748 mm v cvetju ni nektarja, medtem ko pri zračnem pritisku 770 nektar teče. Pri nizkem pritisku čebele že ob 9. uri nehajo delati, če pa barometer poraste nad 750 mm, delajo tudi med dežjem.

Vsi navedeni pogoji za medenje akacije so bili letos na Primorskem izpolnjeni, zato je akacija dala največ kar je mogla dati. Če se spomnimo teh dni vemo, da smo takrat imeli zelo sveža jutra z obilno roso, podnevi pa jasno in zelo toplo vreme. Okrog desete ure je vsak dan pihal rahel veter z morja, kar je pospešilo medenje. Nočne temperature so se sukale okrog 13 do 15°C , medtem ko je bilo podnevi tudi do 28°C , barometer pa je kazal od 762 do 768 mm.

Še nekaj bom dodal. Redki čebelarji so točili tokrat čisti akacijev med. Tam, kjer so imeli v bližini gozd z brinjem in javorjem, je bil med temen, ker sta bila brinje in javor pokapana od mane. Brinjeva in javorjeva mana je tokrat pri kupcu delala

težave. Čebelarji so hoteli vnovčiti čisto akacijo, kar jim pa ni uspelo. Tokrat smo torej imeli na akaciji trojno medenje in sta dve mani pomagali

napolniti že nekaj let prazne lonce. To naj bi bilo tisto skrivnostno, obilno medenje akacije na Primorskem v letu 1979.

UDK 638.15

PRVO SREČANJE Z VARROO

MIRO RUKAVINA

V zadnjih letih je o varroozi (varroi) dosti slišati v naših čebelarških krogih in tudi v čebelarških glasilih smo lahko marskaj prebrali o tem.

V juliju 1979 sem imel priložnost pregledati nekaj panjev (nakladnih) na otoku Visu in Biševu, kjer je v čebeljih družinah navzoča varroa. Tamkajšnji domači čebelarji imenujejo zajedavca kar »krlplje«. Tudi na sosednjem otoku Sv. Andrija so jo našli. Uradno so na Visu ugotovili varroo v oktobru 1978. leta, ko je na vzorcih, ki so jih dobili v pregled, ugotovil »Zavod za biologiju i patologiju riba i pčela Veterinarskog fakulteta« v Zagrebu.

Na robu vasi Komiža so bila kar tri stojišča. Prvo je bilo tik nad morjem v prav strmi obali. Nakladni panji so bili razmeščeni na majhnih terasah. Čebel pa skoraj nobenih. Čebelar ni še nikdar selil, saj je iz take strmine to res kar nemogoče.

Šel sem naprej k drugemu stojišču, malo stran od prvega. AŽ panji so bili postavljeni na »travniku« drug zraven drugega in v nekaj vrstah druga za drugo. Okoli stojišča so rasli šopi sivke. Čebel zopet malo. Le kje so!

Tretje stojišče z najmanjšim številom panjev, tudi nakladnih, pa je bilo oddaljeno kakih tristo metrov. Stalo je ob hiši. Vstopil sem in navezal pogovor s čebelarjem, učiteljem iz Splita, ki vsaj zaradi stanja v čebeljih družinah ni užival brezskrbnih počitnic v svoji vikend hiši. Na mizo je postavil vino in kozarec. Po običa-

ju si človek natoči sam. Povprašal sem, če je kaj medu pri hiši. Žal skoraj nič. Čebele so bile bolne, hranil jih je, dajal jim zdravila, vendar brez pravega uspeha. Nekaj malega je točil spomladi.

Na vseh treh stojiščih je bilo približno sto panjev, vseh izletnih čebel pa zagotovo ne več kot pred uljnjakom s petnajstimi panji.

Skoro enako je povedal domačin, s katerim sva čez nekaj dni brskala po panjih na otoku Biševo. Pri 20 družinah jih je bilo kar pet brez matice. Ne vem, ali zaradi varroe ali je bil vzrok kje drugje. Paše v tem času ni bilo. Krmil je s sladkornim testom. Družine so bile izredno slabe. Malo čebel, zalega v majhnem krogu, največkrat samo na kakih dveh satih. Rjavkastordečih samic varroe pa je bilo veliko, Prav zaskrbljujoče! Normalno v tem letnem času tam ni veliko zalege, vsekakor pa mnogo več, kot jo je bilo tedaj.

Ob vsem tem sem začel zdaj razmišljati. O podobnih pojavih so pisali tudi v »Pčeli« in o tem sem že slišal in nekaj tudi videl iz prejšnjega, 1978. leta na Hvaru prve dni Avgusta, ko je šlo cvetenje sivke ali lavande h koncu. Opazoval sem nekaj stojišč, vsa z nakladnimi panji, v dveh do štirih nakladah. Takrat, to je pred dobrim letom, si nisem znal razložiti, zakaj ni bilo pred panji nobenih čebel. Vreme je bilo ugodno in tudi paša je bila še na sivki, ki čebele močno privablja, družine pa res hudo izčrpa. Po vsem otoku je izredno mno-

go te rastline z značilnim, omamljivim vonjem.

Vzrok za tako slabe družine je bila gotovo varroa, ki je bila takrat že tudi navzoča. Uradno pa je bila ugotovljena na Hvaru v novembru 1978. leta.

O »neki« čebelji bolezi mi je takrat govoril tudi čebelar domačin iz vasi Brusje. Pogovor sva navezala čisto po naključju. Peljal sem se z avtom proti mestu Hvar. »Stopal« je. Pobral sem ga in hitro je stekla beseda o čebelah. Govoril je, da so nekam bolne, da ni medu, da so točili le enkrat in še to slabo, do 10 kg. Normalno dá sivka velike pridelke, tudi do

50 kg na panj. Sivkin med so prodajale domačinke kar za ceno po 80 din za kozarec (dober kilogram), pa nič ceneje, brez mešetarjenja. Razumljivo, saj ga je bilo zelo malo.

Vsi čebelarji, s katerimi sem govoril, so ugotavljali, da s čebelami nekaj ni v redu. Nekateri so poskušali zdraviti tudi na svojo roko, jasno, da brez uspeha, saj niti niso vedeli, za kakšno bolezen gre. Tudi po tem, ko je bila uradno že ugotovljena, so govorili o njej dokaj po domače.

IZ vsega tega kar sem videl, kasneje pa še bral in slišal, lahko sklepam, da povzroča varroa čebelarstvu res zelo veliko škodo.

OBVESTILO ČEBELARSKIM ORGANIZACIJAM

Na osnovi sklepov IV. POSVETOVANJA O SODOBNEM ČEBELARSTVU v zvezi s preprečevanjem vdora varrooze v Slovenijo, pozivamo vse čebelarke organizacije, naj takoj popišejo čebelarje prevaževalce in naj pošljejo popis občinskim čebelarskim inšpekcijam in ZČDS. Predstavniki čebelarskih organizacij naj se s področnimi čebelarskimi inšpekcijami dogovorijo o potrebnih nujnih ukrepih za spomladanski pregled čebeljih družin prevaževalcev zaradi ugotavljanja suma navzočnosti zajedavca varroe. Priporočamo, da se z veterinarskimi inšpektorji dogovorite za diagnostično plinjenje čebeljih družin prevaževalcev s folbeksom ali fenotiazinom. Pred plinjenjem dajte v panje na podnice bel namaščen papir, ki ga morate po plinjenju pregledati in ugotoviti navzočnost varroe. Priporočamo, da se dogovorite tudi za pregled spomladanske zalege na navzočnost varroe, hkrati pa pregledajte čebelje družine, ali ni morda prisotna tudi huda gniloba čebelje zalege.

O akciji obvestite tudi ZČDS.

Komisija za čebelje bolezni ZČDS

PRVA UGOTOVITEV VAROOZE V SLOVENIJI

Republiška veterinarska uprava SR Slovenije nas je obvestila, da je bila 14. 2. 1980 v dveh vzorcih drobirja, ki jih je na pregled poslal veterinarski inšpektor SO Kočevje, ugotovljena varrooza. Prva ugotovitev varrooze je bila pri čebelah čebelarja iz Kočevja, ki prezimuje čebele v Grintovcu v dolini Osilnice, druga ugotovitev pa je bila pri čebelarju, ki prezimuje čebele v Kočarjih v okolici Mozla.

Čebele so bile v letu 1979 na paši na območju Nove Gradiške (Raič, Medari), ki je že bilo po prijavi vet. službe SR Hrvaške v letu 1979 že okuženo z varrozo. Veterinarska inšpekcija je odredila ukrepe, ki jih predpisuje zakon. V naslednji številki revije bomo objavili obširno obvestilo in navodilo Republiške veterinarske uprave SR Slovenije v zvezi z pojavom varrooze v naši republici.

ZČDS

KOLIKO JE LAHKO MED STAR?

IVAN DOBNIKAR

Imam prav zanimiv primer z medom. Leta 1939 sem dobil od Medarne v Ljubljani, Židovska ulica, ponudbo za med z vzorci. Vzorci medu so bili v stekleničkah po ca. 0,05 l in lepo zloženi v za to prirejeno kartonsko škatlico. Škatlo sem potem, ko sem med naročil, odložil in se je pri vseh peripetijah, ki so se mi med tem časom dogodile, založila in ohranila. Zdaj po skoro 41 letih, pa je prišla na dan. Ker nisem vedel več, kaj bi bilo v škatli, sem jo z veliko radovednostjo odprl. Zelo sem se začudil, ko sem ugotovil, da je med. Nisem se mogel prav nič spomniti, od kod in kdaj bi bilo to, dokler nisem našel na dnu škatle dopisa, to je ponudbe, ki je bila napisana dne 17. VI. 1939. Zadeva je bila jasna. Med je učakal starost skoro 41 let. Še vedno je zelo sveže barve in bolj težko tekoč. Na stekleničkah so listki, kakšen je med: travniško cvetlični, gorsko-livadni cvetlični, akacijev, gozdni cvetlični in hojev. Na ponudbi je bilo napisano še tole:

»Pripominjamo, da je planinsko cvetlični in gorsko-livadni cvetlični med vedno tekoč, ne kristalizira, medtem ko med drugih vrst kristalizira. Sporočamo, da so vse vrste medu še od lanskega leta, hvala bogu, da je še zaloga, ker letošnjega cvetličnega spomladanskega medu sploh ni in ga ne bo. Ko je spomladansko cvetje cvetelo, je bil ves maj in junij deževen, tako da moramo še sedaj, žal, čebele hraniti, da jih preživimo. Edino akacijev med je nov; v Subotici smo imeli čebele na paši, ki pa je bila zelo slaba; ravno ko je akacija cvetela, je skoraj ves čas deževalo. Na panj smo pridobili komaj po 6 kg ter je bil pridelek le ca. 900 kg, pa ga bi že lahko doli prodali po 16 din; pa nam ni bilo za to, ampak smo gledali, da naše lokalne stranke postrežemo z njim, četudi ceneje.«

Morda ima kdo od čebelarjev tudi tako star ali še starejši med? Naj se javi v naši reviji in naj opiše, kakšne so spremembe na medu, če so sploh.

FINANČNO POROČILO ZA REVILJO SLOVENSKI ČEBELAR

Elementi	Real. 1978	Real. 1979	Indeks
I. IZDATKI			
Uredniški in avtorski hon.	53.462	139.515	253
Odprema revije	23.935	34.265	143
Stroški tiskanja	549.245	572.204	104
Drobni material	1.497	12.805	
Poštnina	83.520	96.385	
Skupaj	711.659	855.174	
II. DOHODKI			
Naročnina	70.098	208.756	
Bilten Medex	160.000	150.000	
Mali oglasi	3.920	3.288	
Dotacija razisk. skupnosti	115.200	55.900	
Skupaj	349.218	417.944	

VPRAŠANJE 3/80

Kje je treba iskati vzroke, da preprečevanje čebeljih bolezní ni tako učinkovito, kot bi želeli? Ali je morda vzrok kopičenje panjev (AŽ panji v skladnicah) ali pa pretirana uporaba sladkorja? Morda ni pravilen tudi odnos do kmečkih čebelarstev v zaselkih in vaseh ter težnja nekaterih čebelarjev, da si na račun propadajočih čebelnjakov povečujejo svoja čebelarstva. Krajev brez čebel je vedno več, naši čebelarji pa temu ne morejo od pomoči.

Novega panja ne moremo ponujati starejšim čebelarjem. Priporočati pa ga je našim mlajšim, ki bodo morali prej ali slej pospešiti razvoj našega čebelarstva.

Purger Jože, Gabrovica

ODGOVOR:

Čebelje bolezní se res hitreje širijo tam, kjer je večja koncentracija čebel, pa tudi zato ker sladkor ne more popolnoma nadomestiti naravne čebelje krme-medu, vendar moramo iskati poglavitne vzroke v tem, da ne spoštujemo predpisov o zatiranju čebeljih bolezní in zdravljenju čebel, pogosto pa tudi v propadanju čebelarstev ostarelih čebelarjev, predvsem na podeželju. Neoskrbovani čebelnjaki so lahko nevaren vir okužb. Problema čebeljih bolezní se zaveda Zveza in uredništvo S. Č. Zato je vključila v letošnje posvetovanje v Polju kot osnovno temo prav problem čebeljih bolezní (tokrat varroozo). V glasilu uvajamo stalno rubriko »Čebelje bolezní«. Med tem časom pa ste že prejeli posebno številko, posvečeno istemu problemu. Tudi v prihodnje bomo poskušali čim hitreje in popolneje obveščati čebelarje o preprečevanju in zatiranju čebeljih bolezní.

Problem siromašenja našega čebelarstva, v hribovitih krajih je postal že tako žgoč, da je nujno potrebno sprejeti take ukrepe, ki bodo propadanje ustvali in pospešili razvoj čebelarstva tudi na teh območjih. Pripravljajo še republiški program razvoja čebelarstva, ki daje tem problemom posebno mesto, saj so prav hribovska čebelarstva nepogrešljiv vir hrane in zdravil v razmerah splošnega ljudskega odpora.

VPRAŠANJE 4/80

1. Kako gradijo v naravnem duplu-votlini čebele svoje sate: povprek ali vzdolžno na vhod, vedno iz vrha navzdol ali tudi nasprotno?

2. Kje v votlini drevesa najraje odlagajo med, kje pelod, kje najraje zalaga matica? Posebno me zanima, kje se v naravi najraje držijo pozimi, v ozadju dupla zgoraj ali takoj v ospredju zgoraj.

3. Koliko znaša povprečna površina enega sata v duplu, ali kolikšno je število celic, so sati večji ali manjši od recimo tistih AŽ 26×41 , kolikšno je največje najdeno gnezdišče, koliko je satov, pa tudi ali vhod pozimi kaj bolje izdelajo ali ga pustijo takšnega kot je. So sati večji v pokončni ali podolžni legi, večji od današnjih satnic, ki jih vstavljamo?

4. Če je še kakšna bistvena spremembna v zvezi s prehodom iz dupla v panj, jo opišite, pa tudi kakšna skica ne bi škodila.

Batagelj Stane, Koper

ODGOVOR:

O razporeditvi čebeljega gnezda v duplu je sicer veliko podatkov v tuji literaturi, vendar bi bilo zaželjeno, da bi se oglasil kakšen čebelar in opisal čebelje gnezdo v duplu. To bi bil naj-

boljši opis, saj gre tu za našo čebelo, naše podnebne in pašne razmere in naš gozd, oziroma drevesa. Prispevke bomo objavili v eni prihodnjih števil. Do tedaj pa lahko dobite nekaj podatkov v Slovenskem čebelarju iz leta 1972 (2., 3. in 4. števil.) »Življenje čebel nekoč in danes«. Tu so opisane poglobitve spremembe, ki so nastale pri prehodu iz naravnega v umetno bivališče čebel

VPRAŠANJE 5/80

Pred dvajsetimi leti sem imel čebele na ajdovi paši pri Škofji Loki v vasi Reteče. Čebele so nabrale izdatno ozimnico, ne ajdovca, pač pa hrastove mane, ki se je kasneje skristalizirala v panjih. Tega seveda nisem takoj opazil, ko pa sem, je bilo že prepozno in pomrlo je vseh 45 družin. Začudil pa sem se ob ugotovitvi, da so družine v kranjičih kljub taki prehrani povsem v redu prezimile. Kasneje, vedno, kadar se je med v AŽ panjih iz kakršnih koli razlogov skristaliziral, sem na jesen vedno podrl tudi vse kranjiče, da bi se izognil poginu družin. Na moje presenečenje pa v teh panjih nisem zasledil skristaliziranega medu, niti takrat ne, ko sem v AŽ-ih imel opravi z nadvse gosto bukovo mano.

Da ne bi še v prihodnje počenjal, mogoče po nepotrebnem, teh stvari s kranjiči, prosim, postavite vprašanje:

Ali se med v kranjičih, kdaj in v kakšnih okoliščinah skristalizira? Če se ne, zakaj je tako?

Koplan Zvonko, Dovje-Mojstrana

ODGOVOR:

Očitno gre za pojav, ki ni ravno pogost v naši čebelarski praksi. Vsaj kar se tiče razlike v kristalizaciji ne. Kar pa zadeva boljše prezimovanje, pa ga lahko pripišemo ugodnim toplotnim razmeram v panju. Kranjič nima »prekinjenega satja« kot sodobni panji. Panj je nizek, kar pomeni, da je v njem bolj enakomerna temperatura.

(Naše starejše hiše so bile nizke in zato mnogo toplejše!). Zaradi tega se čebele pozimi lahko večkrat obletijo kot v sodobnih, višjih in hladnejših panjih. Temu je treba pripisati manjši pogin čebel tedaj, ko krma ne ustreza.

Prosim čebelarje, ki imajo izkušnje s kranjiči, da bi svoja izkustva glede kristaliziranja medu objavili v našem glasilu in tako seznanili tudi druge z njimi. Sploh pa menimo, da bodo odgovori veliko bolj zanimivi, če jih bo prispevalo več čebelarjev. Marsikateri problem v čebelarstvu bi lahko razčistili v tej rubriki. Zato naj bo v prihodnje res ogledalo naših problemov, pa tudi naših izkušenj.

VPRAŠANJE 6/80

V našem glasilu sem bral, da sojeva moka pomaga ob pomanjkanju beljakovin in cvetnega prahu tudi v poznem poletju. Čebelarim na Kozjaku, čebele ne dobijo dovolj cvetnega prahu. Lansko leto mi je poginilo polovico čebeljih družin. Mislím, da je bil vzrok prav pomanjkanje cvetnega prahu in potem nosema. Kje bi lahko dobil sojevo moko za krmo čebel?
Ogrin Anton, Maribor

ODGOVOR:

Zadnje čase posvečajo čebelarji vedno več pozornosti beljakovinski krmi čebel, bodisi s sajenjem s pelodom bogatih rastlin ali pa s krmljenjem beljakovinskih dodatkov. Seveda pa so vsi beljakovinski dodatki samo »nadmestki«, zato bomo predvsem poskrbeli, da dobijo čebele cvetni prah v naravi in šele tedaj, ko ne bo šlo drugače, bomo uporabili pelodne nadmestke. Priporočili bi vam, da zasadite v okolici čebelnjaka trajnico gajlardijo, ki cvete od junija pa tja do zmrzali. Na njej dobijo čebele veliko cvetnega prahu, ki ga nabirajo ves dan. To je rastlina, ki ji po trajnosti

cvetenja in količini cvetnega prahu skoraj ni enake. Predvsem pa je njena velika vrednost v tem, da cvete tudi v pozni jeseni in se čebele lahko oskrbijo z zadostno količino beljakovin pred zimo s čimer postanejo odpornejše proti čebeljim boleznim.

Gajlardija cvete pri spomladanski setvi že isto leto, vendar obilno cvete šele naslednje leto. Na enem mestu raste 4 do 5 let.

Grmičke razdelimo in presadimo v maju, sadimo v presledkih po 30 cm. Lepo uspeva na sončnih mestih.

Seme gajlardije je mogoče dobiti v poslovnih enotah SEMENARNE Ljubljana. Tu so nas obvestili tudi, da bo letos dovolj facelije. Iz uvoza jo bodo dobili okrog 5000 kg. Če imamo v bližini obe rastlini, smo čebelam priskrbeli obilno pelodno (gajlardija) in nektarno pašo (facelija).

Tudi za sojevo moko je poskrbljeno. Nabavila jo bo DO MEDEX. Omeniti je treba, da mora sojeva moka za krmo čebel ustrezati dvema zahtevama:

— biti mora dovolj fino mleta, da jo lahko jemljejo čebele

— biti mora razmaščena. Moka vsebuje samo 1 % maščob

Pa še nekaj receptov za pripravo krmnih beljakovinskih pogač:

1. sojeva moka 75 %
cvetni prah 25 %

Obe sestavini zamešamo v sladkorni raztopini tako, da dobimo gosto gmoto, ki jo lahko pokladamo čebelam. Paziti moramo, da je cvetni prah od zdravih čebel!

2. Iz 2 kg sladkorja in enega litra vode napravimo sladkorno raztopino, v kateri razpustimo 0,4 kg suhih pekarskih droži. Raztopino segrevamo do vretja, vendar jo odstranimo z ognj, preden začne vreti. Nato dodamo toliko sojeve moke, da dobimo gosto gmoto. Čebele rajši jemljejo krmo, če dodamo okrog 20 % cvetnega prahu. Čebelam jo dajemo po 0,5 kg na družino, jemljejo jo približno 7 do 10 dni.

VPRAŠANJE 7/80

Več čebelarjev sprašuje, kje je mogoče nabaviti sadike euvodije in drugih medovitih dreves. Občinska zveza čebelarских društev Cerknica pravi, da so predstavniki njihove gozdno gospodarske organizacije pripravljene sodelovati pri pogozdovanju in nositi celo stroške nabave gozdnih sadik. Vendar obstaja vprašanje, kje dobiti sadike in katere vrste ustrezajo določenim območjem, nadmorski višini, vrsti tal in drugemu. Predlagajo tudi organizirano nabavo sadik.

ODGOVOR:

Dosedanje izkušnje kažejo, da bodo pri nabavi in sajenju medovitih rastlin potrebne nekatere spremembe, predvsem pa bomo morali načrtneje reševati ta vprašanja, če bomo hoteli zagotoviti vsako leto zadosti semen in sadik. Lansko leto je Zveza nabavila sadike euvodije, vendar nekateri čebelarji, ki so jih naročili, niso prišli ponje. Tudi v semenarni je pred leti ostalo neprodano seme facelije, za katerega vemo, da je naslednje leto nekaljivo. To je bil razlog, da so ga lansko leto naročili manj, pa ga je zato zmanjkalo. Morda bi kazalo sprejemati vnaprejšnja naročila društev, saj gre v tem primeru za uvoz semen in neprodano seme propade, s tem pa gredo v nič tudi prepotrebne devize.

Sadike euvodije je nabavila DO Semesadike Mengeš. Na voljo imajo 3000 sadik, visokih okrog 25 cm. Cene Sadik so takele:

količina 1000 kosov po 4 dinarje za kos

količina 100 kosov po 5 dinarjev za kos

količina 10 kosov po 6 dinarjev za kos

Prodajati jih bodo začeli od srede marca dalje. (Imajo jih v hladilniku)

Ta drevesnica ima vedno na voljo tudi sadike divje češnje, razne vrste

javorja ipd. Dogovarjamo se o nabavi poznih sort akacije, ki bi morda v naših podnebnih razmerah medile. Sicer pa lahko odgovore glede sajenja žlahtnih listavcev v naših gozdovih najdete v III. zborniku o sodobnem čebelarstvu. (Referat dr. Živka Koširja in inž. Matka Lipovška). Pa tudi vaši

gozdarski strokovnjaki bodo vedeli povedati, katere drevesne vrste uspevajo v vašem kraju. Čebelarji pa tako vemo, da bi bili čebelam dobrodošli javorji, divje češnje, vrbe, jesen, lipa, kostanj, dren, gaber itd.

L. Klun

TEČAJ ZA DRUŠTVENE PREGLEDNIKE ČEBEL IN VZREJEVALCE

Zveza čebelarskih društev za Slovenijo bo vnovem Seleksijsko vzrejnem centru za kranjsko čebelo organizirala dva enodnevna tečaja.

TEČAJ ZA DRUŠTVENE PREGLEDNIKE ČEBEL

Tečaj za društvene preglednike čebel bo 21. 3. 1980 s pričetkom ob 9. uri. Tečaj bo celodnevni; dopoldan bodo predavanja o zastrupitvah čebel in biologiji, popoldan pa o čebeljih kužnih boleznih. Tečaj je namenjen predvsem tistim čebelarjem, k delujejo ali bodo delali kot pregledniki čebel v čebelarskih društvih.

TEČAJ ZA VZREJEVALCE

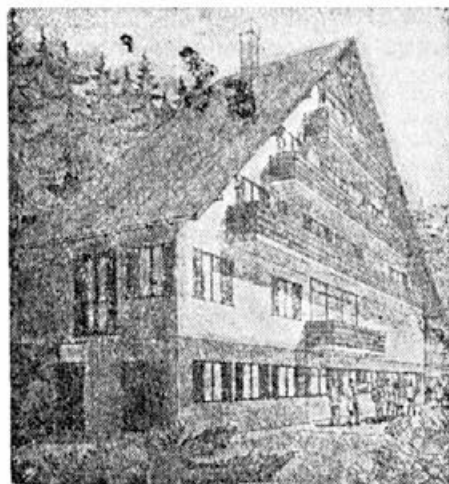
Tečaj za vzrejevalce matic bo 20. 3. 1980 s pričetkom ob 9. uri. Tudi ta tečaj bo celodnevni, dopoldan bodo predavanja o biologiji in genetiki čebel, popoldan pa o tehniki vzreje in selekciji čebel. Tečaj je namenjen tistim vzrejevalcem, ki se že ukvarjajo z vzrejo matic ali se nameravajo in bodo v bodoče pripravljeni sodelovati s seleksijsko vzrejnim centrom za kranjsko čebelo.

Vsi zainteresirani naj se prijavijo na oba tečaja preko svojih društev. Kotizacija za tečaj je 100.— din, ki jo je potrebno plačati in poslati na ZČDS, Cankarjeva 3, Ljubljana po pošti skupno s prijavo. V prijavi je potrebno navesti točen naslov tečajnika. Ker je število tečajnikov omejeno, bomo v primeru prevelikega števila prijav pisмено obvestili vse tiste tečajnike, ki se bodo tečaja lahko udeležili. Za ostale prijavitelje bomo tečaja ponovili, o datumu pa jih bomo pisмено obvestili.

Tečajniki bodo po opravljenem tečaju dobili pismena priznanja o uspešno opravljenem tečaju.

Oba tečaja bosta v Seleksijsko vzrejnem centru za kranjsko čebelo na Večni poti v Ljubljani (200 metrov od glavnega vhoda v Živalski vrt v Ljubljani v smeri proti Šiški).

ZČDS

PRISPEVEK ZA ČIC

Obveznice:

1. Janka Belak, Škofja vas 37 —
100,00 din (2 komada) = 200,00 din
2. Franc Kolenc, Hohkraudova 8,
Celje (1 kom. obveznic) = 1.000,00
din

Franc Verbič, ČD Barje	54 din
Anton Štefanciosa, Rogatec	250 din
ČD Kranj	190 din
Zitimir Terčelj, Trst	200 din

VABILO NA XXIX. REDNI OBČNI ZBOR ZČDS

NA PODLAGI ČLENA PRAVIL ZVEZE IN SKLEPA IO ZVEZE, Z DNE 1. 3. 1980 SKLICUJEM 29. REDNI LETNI OBČNI ZBOR ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO, V SOBOTO 29. MARCA 1980 OB 9. URI, V DVORANI REGIONALNE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI, LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA ŠT. 24.

Prosimo, da delegati, po določenih tretjega odstavka 19. člena pravil ZČDS, prinesejo s seboj poverilnice o statusu delegata.

Delegati bodo prejeli materiale za občni zbor in predlog dnevnega reda 8 dni pred občnim zborom, skladno s prvim odstavkom 20. člena pravil ZČDS.

Vabimo tudi vse čebelarje nedelegate, da se občnega zbora ZČDS udeležijo v čim večjem številu.

Predsednik ZČDS
Dušan Švara

POPRAVEK: Na str. 5 »Slovenskega čebelarja« št. 1/80 je pod člankom »Ob 25-letnici DO Medex« prišlo do neljube pomote. Podpis pod navedenim člankom se pravilno glasi: Ing. Ludvik Klun in ne »uredništvo«, kot je bilo pomotoma objavljeno, ker je podatke za omenjen članek zbral avtor sam.

ZČDS

FRANC ČEŠNOVAR

Z gotovostjo bi si upali trditi, da na širšem goriškem območju skoraj ni čebelarja, ki ne bi poznal Franca Češnovarja iz Nove Gorice. Mnogi ga v medsebojnih pogovorih kličejo kar »Franc«, pa je vsem takoj jasno, o kom je govor, čeprav ni navzoč. Že samo to dovolj jasno priča, kako znan je, ne le med čebelarji, ampak na splošno.

Rodil se je 6. marca 1910 v kraju Mors v današnji Zvezni republiki Nemčiji, njegov rod pa izvira iz rudarskega in revolucionarnega Zasavja, ki je svojo privrženost proletarski ideji izpričalo s svojo krvjo. Delavsko okolje je tudi Francu vcepilo napredne ideje, ki jim je ostal nenehno zvest do današnjih dni. Za razliko od očeta, rudarja, se je Franc še zelo mlad zaposlil v industriji cementa in nenehni stiki z delavstvom so ga še bolj utrdili v njegovi privrženosti delavskemu gibanju. Ko je osvobodilna borba zajela revirje, se je Franc vključil, sprva kot delavec na terenu, od triinštiridesetega leta dalje pa kot borec v vrstah NOV in PO.

Njegova razgledanost in politična zavednost sta ga kmalu po osvoboditvi pripeljala na mesto direktorja hrastniške steklarne, od tam pa leta 1950 v Beograd na odgovorno mesto generalnega direktorja industrije cementa. Vendar ga je vleklo tja, kjer utripa življenje najbolj živo in neposredno, med stroje in ljudi, ob njih. Že leto kasneje ga srečamo kot direktorja cementarne v Anhovem, od 1954 do upokojitve 1. 1965 pa je bil direktor solkanske industrije. Poleg poklicnega dela je bil in je še vedno politično angažiran kot član komitejev, odborov in komisij.

Čeprav se je že dolgo prej ukvarjal z mislijo, da bi pričel čebelariti, zaradi poslovne in politične angažiranosti svojih želja ni mogel uresničiti vse do

leta 1953, ko si je nabavil prve panje in se seveda takoj včlanil v čebelarško organizacijo. Ta je takrat obsegala celotno območje sedanje občine Nova Gorica, ki šteje danes okrog 54.000 prebivalcev in se razteza na nad 60.000 ha. Že leto kasneje, to je 1954, je bil izvoljen za predsednika društva in je to funkcijo opravljal dvajset let. Pa ni bila lahka naloga imeti pregled nad tako obsežnim teritorijem, ki obsega med drugim tudi Trnovski gozd z včasih odlično pašo in navalom panjev. Tovariš Češnovar je posvetil društvu veliko svojega, do upokojitve sicer zelo skopo odmerjenega časa. In za uspeh marsikatere akcije se moramo zahvaliti tudi njemu, pa naj je šlo za nadaljni obstoj društva, za sprostitev in pravilno izkoriščanje pašišč, zatiranje bolezni, za odlikovanja zaslužnih čebelarjev in podobno. Za vse te zasluge ga je Zveza ČD Slovenije ob 80-letnici obstoja čebelarške organizacije odlikovala z redom A. Janše I. stopnje, to je z zlatim odličjem. Skušal je tudi navezati stike s čebe-

larji onstran meje. Čebelarstvo mu je bilo in mu je pri srcu tudi po odložitvi predsedniške funkcije. Ostal je član upravnega odbora, deloval je v raznih funkcijah ipd. Prav zadnji čas je poleg drugih veliko pripomogel, da je razvitje prapora društva tako lepo uspelo.

Zlasti po upokojitvi je veliko časa, ki mu ga puščajo družbene funkcije, namenil in še namenja svojim ljubim čebelarjem. Že to, da jim je vedno pravil le »čebelice«, dovolj jasno dokazu-

je, kako je navezan nanje. Skrb za njihovo zdravje ga je pripravila, da se je udeležil tečaja o čebeljih boleznih in si pridobil naziv izvedenca za te bolezni. In nič mu ni pretežko, če bo le zanje koristno. Pa še nekaj; tudi neuspehi ga niso nikoli potrli, nasprotno: še bolj se je zagrizel v delo.

Letos praznuje naš Franc svoj življenjski jubilej poln vedrine in optimizma. Želimo mu, da bi ostal tak še dolgo, dolgo let.

ČD Nova Gorica

ČEBELARSKO DRUŠTVO NA NOVI POTI

E. RECNIK

Čebelarstvo društvo Šentjur, ki je lansko leto prejelo od Zveze čebelarstev Slovenije v Ljubljani za svoje plodno delo najvišje čebelarstvo odlikovanje red Antona Janše I. stopnje, je imelo v nedeljo 3. II. izredno dobro obiskano in dobro pripravljeno letno konferenco. Skoraj 100 % udeležba članstva, predsednika občinske konference SZDL, predsednika KS, zastopnika kmet. kombinata ter vabljenih zastopnikov sosednjih društev, je dalo konferenci poseben poudarek poročilo predsednika Andreja Jerneja.

Ploden potek konference je dal nekaj zanimivih ugotovitev, ki kažejo, da vsebina dela društva iz strogo strokovnega vidika prehaja na širšo osnovo. Priče smo procesu podružbljanja v društvu z vključevanjem članstva v samoupravo kraja in interesnih skupnosti. Ne moremo si namreč več zamisliti uspešnega sodelovanja društva s kmetijsko-zemljiško skupnostjo, če v njej ne sodeluje noben čebelar. Popolnoma enako je v KS, če v njenih organih ni nobenega čebelarja; verjetno v tem slučaju ni pri-

čakovati nobene moralne in materialne pomoči.

Kaj se je zgodilo v društvu. Uspelo je vzpostaviti dobre odnose s SZDL, KS in kmet. kombinatom in drugimi dejavniki v kraju in občini, kar je izredno važno. Glas čebelarstvenega društva v šentjurski občini danes ni več »glas vpijočega v puščavi«, temveč glas, ki daje krepak odmev. Izvršnemu odboru društva je v zadnjih nekaj letih uspelo otresti se zaprtosti in gole strokovnosti — lahko bi rekli tiste osamljene poti od hiše do čebeljnaka in še nekaterih čebelarstvenih sestankov.

Seveda pa ob tem nikakor ne mislimo opustiti strokovne dejavnosti, kar je razvidno iz programa, ki so ga sprejeli na konferenci. V desetih točkah smo zajeli preglede čebeljih družin, izobraževanje, gojenje medovitih rastlin, preskrbo s sladkorjem, evidenco članstva, proslav, nagrad in odlikovanj, izlete, načrti dela komisij in organizacijskih prijemov ter izredno važnega dejavnika za nadaljnje uspešno čebelarjeje, dela z mladino v šolskih čebelarstvenih krožkih.

NOV KROŽEK

Na pobudo čebelarja Žličarja je čebelarška družina Prebold ustanovila krožek mladih čebelarjev na osemletki v Preboldu. Aktivno sodeluje 36 mladih učencev-čebelarjev. Mentor mladih čebelarjev je tov. Žličar ter nekaj drugih izkušenih čebelarjev, kot so tov. Zupanek, Ocvirk, Primožič, ki se zavedajo, da morajo pomla-

diti svoje vrste, da bo nastal mlad rod čebelarjev v kraju, kjer je čebelarjenje donosno. Družina Prebold ima okoli 500 gospodarskih panjev, s katerimi dobro gospodarji na med, cvetni prah in zadelavino.

Tajnik čeb. družine
Drago Novak

NOVO !

Posebno stimulacijsko in dražilno sredstvo za čebele, ki se ga dodaja v čebeljo hrano

Forssapin

čebelam povečuje njihovo moč, delovno sposobnost in aktivnost

Forssapin

povečuje odpornost čebel proti različnim čebeljim boleznim v pašni dobi

Forssapin

je izdelan na podlagi posebne tehnologije, ki je nova pri nas in na podlagi poizkusov večjega števila čebelarških strokovnjakov.

Dokazano je, da **Forssapin** poveča živalnost čebelje družine za 30^{0/0}, sorazmerno temu pa se poveča tudi pridelek vseh čebeljih pridelkov.

Forssapin

je pakiran v stekleničke po 15 ml., uporablja pa se tako, da se na 1 liter ali 1 kg hrane doda deset kapljic, hrana pa se dobro premeša.

PČELARSKI KOMBINAT BEOGRAD, Svetonikolski trg 4, tel. (011) 625 786, 626 141.

IVAN FURLAN

Dne 21. 11. 1979 nas je za vedno zapustil naš Ivan Furlan, dolgoletni član čebelarkega društva Sempeter pri Novi Gorici. Umrl je v 79. letu starosti.

Pokojni Ivan Furlan se je rodil na Vogrskem, št. 96. Ko je dopolnil komaj 15 let, se je za-

čela prva svetovna vojna in je moral z vso družino v izgnanstvo v Šentjernejsko na Dolenjsko. Ko so se l. 1981 vrnili v rojstno vas, so morali obnavljati domačijo, ki so jo italijanske granate delno porušile. Hkrati z obnovo domačije (in vse vasi, pri kateri je po svojih močeh sodeloval) je začel 1918 čebelariti. Leta 1924 se je poročil in z ženo Angelo ustvaril svojo družino. Zena mu je poleg drugega dela v domačiji pomagal tudi čebelariti.

Obdobje med svetovnima vojnama je bilo za Ivana Furlana trdo. Tako kot vsi je tudi on z družino okusil vso krutost fašističnega terorja. Težko je prenašal italijansko okupacijo in ko se je razplamenela druga svetovna vojna, se je tudi Ivan Furlan pridružil borcev za osvoboditv naše domovine. V rednih enotah sicer zaradi starosti ni bil dolgo. Po nalogo poveljstva njegove enote se je vrnil na teren in prevzel zelo zahtevno nalogo: oskrbo enot s hrano in drugimi potrebščinami. Nalogo intendanta je opravljal do konca vojne.

Po končani vojni se je poleg dela na posestvu in zemlji, ki jo je zelo ljubil, ponovno posvetil čebelarjenju. Svoje ljubljence je gojil vse do svoje smrti. Veselje do čebel je prenesel tudi na svojega sina Armanda, ki je očetu obljubil da bo njegove čebelice gojil dalje.

V imenu vseh članov društva izrekamo sožalje njegovi ženi, hčerki in sinu. Naj mu bo lahka domača gruda, ki jo je zelo ljubil!

Za ČD Sempeter pri N. Gorici
Lapanja Valentin

MILAN GROS

Zalostna vest je odjeknila med nami čebelarji, ko smo zvedeli, da je dne 2. 1. 1980 na pragu novega leta nenadoma umrl in zapustil nas in svojo družino. Tembolj smo se začudili njegove nenadne smrti saj smo še v sredini decembra z njim kramlja-

li in delali načrte za bodoče delo, član čebelarke družine je bil od leta 1979, čebelaril pa je že od leta 1949.

Lansko leto si je zgradil vzoren čebelnjak, v njem je že imel 11 družin AZ. Nasledil ga bo sin Milan kar je nam uteha ker bo šlo čebelarjenje naprej. Zapustil nas je v 59. letu starosti, bil je tudi borec NOB.

Pokopali smo ga dne 4. 1. 1980 na pokopališču Nazarje, streljaj od čebelic, tako blizu, da bodo lahko obletavale njegov prerani grob. Poslovilne besede ob odprtem grobu je izrekel tajnik družine Anton Krefl.

Naj mu bo lahka domača gruda.

Čebelarke družina
Kokarje

FRANC GAJŠEK

V vasi Vrbo pri Šentjurju je meseca maja 1979 preminil dolgoletni član naše čebelarke družine Gajšek Franc, ki bi v letošnji jeseni izpolnil razmeroma visoko starost 75 let.

Franček Gajšek je bil kmet, hkrati pa velik prijatelj narave, lovec in ribič. Svoje čebelje družine, ki jih je imel kar lepo število, je imel v sosednjih Dramljah, kjer so v zavetju Konjiške gore na južnih pobočjih Uršule, Pletovarij in Slemen izredno ugodni pogoji za uspešno čebelarjenje.

Ob zadnjem, izredno številnem spremstvu čebelarjev, ribičev in lovcev smo se ob poklonitvi praporov v nedeljo 13. maja poslovili od našega agilnega člana.

Čebelarke društvo
Šentjur pri Celju

POLDE FLIS

Dne 14. novembra 1979 bi se član naše čebelarke družine Polde Flis šele srečal z Abrahamom, pa ga je 24. aprila 1979 pokosila kruta in mnogo prezgodnja smrt.

V vasi Sibenik pod temno, kopasto Reševno mu je tekla zibelka, tam je tudi trideset let čebelaril. Ker majhno, sicer pa vzorno, posestvo družini ni dajalo dovolj kruha, se je Polde zaposlil v železarni Store, kamor se je vozil leta in leta. S svojimi desetimi čebeljimi panji je napredno čebelaril, pridno delal v društvu in redno spremljal nove izsledke v sodobnem čebelarstvu.

Na njegovi zadnji poti 26. aprila smo se od njega poslovili številni člani družine z društvenim praporom.

Cebelarско društvo
Sentjur pri Celju

ŠTEFAN VUGRINEC

Ko se je leto nagibalo h koncu in so se čebele pripravljale na zimo, si tudi ti, dragi Štefan, odšel k večnemu počitku.

Med nami, čebelarji, je odjeknila žalostna vest, da smo izgubili iz naših vrst strokovnjaka, ki je bil vedno pripravljen pomagati mlajšim

čebelarjem; kajti sam je čebelaril 52 let. Tako si je v tej dobi pridobil veliko praktičnega znanja. Pokojni Štefan je umrl 6. 11. 1979 v starosti 78 let. Izšolal se je za poštnega uslužbenca in je svoje delo vestno opravljal vse do upokojitve. Kljub napornemu delu je vedno našel dovolj časa za čebele. Čebelariti je začel leta 1927; bil je med ustanovitelji čebelarke družine Bogojina in dolgoletni tajnik družine. Za svoje požrtvovalno delo je prejel odlikovanje Antona Janše III. stopnje. Dragi Štefan! Zaradi tvoje ljubezni do čebel in tvojega vzglednega in požrtvovalnega dela v naši čebelarški družini se ti zahvalujemo in te bomo ohranili v najlepšem spominu.

Naj ti bo lahka zemlja domača!

Cebelarско družina
Bogojina

MARKO KRAJNER

Neizprosna smrt je 21. 1. 1980 posegla zopet med naše vrste in iztrgala iz naših vrst v 74. letu starosti čebelarja, kmeta. Iz obeh poklicev je bil vzoren, čebelaril je z 22 AŽ družinami že od leta 1938, član družine pa je bil od leta 1965.

Imel je voljo do dela, vso poljščino je še pospravil, čebele nakrmil za zimsko spanje in komaj čakal prvega spomladanskega izleta, vendar ga ni dočakal. Moral je kloniti, zlomila ga je zahrbtna bolezen.

Pokopali smo ga 23. 1. 1980 na pokopališču Nazarje, ne daleč od doma, tako bodo lahko čebele obletavale njegov grob, poslednji dom in mu bele pesem zum zum. Poslovilne besede mu je izrekel tajnik družine Anton Krefl.

Naj ti bo lahka domača zemlja, ki si jo tako ljubil.

Cebelarско družina
Kokarje

IGNAC KU HAR

Člani Čebelarke družine Naklo smo v letu 1979 izgubili kar dva dobra člana. Tov. Ignac Kuhar iz Zadrge se je rodil 1899. leta. Njegovo življenje je bilo skromno, tiha je bila tudi njegova smrt. Bil nam je dober tovariš, pripravljen pomagati kjerkoli

je bilo potrebno. Na področju čebelarstva je deloval dolga leta, saj je čebelaril več kot 40 let. Vsem je bil dober zgled vestnega in skrbnega čebelarja; zato je bil tudi odlikovan z redom Antona Janše III. stopnje. V svojem čebelnjaku ni nikoli dopustil polovičarstva, vsepovsod je moral biti vzoren red. Tako je vzgajal čebelarje, posebno mlajše, da je za čebele komaj dobro najboljše od najboljšega. Tak bo tudi ostal v spominu pri svojih prijateljih čebelarjih.

Odbor

NAVODILO AVTORJEM ČLANKOV, KI JIH POŠILJAJO ZA OBJAVO V »SLOVENSKEM ČEBELARJU«

Besedilo naj vsebuje uvod, glavni del članka, sklep in pregled literature. V pregledu literature naj bo vsak vir oštevilčen s tekočo številko in mora biti opremljen s podatki, ki omogočajo bralcu, da ga lahko poišče.

Pri člankih v revijah navajamo: avtorja, naslov članka, ime revije in kraj izhajanja, letnik, številko in strani.

Besedilo pišemo s pisalnim strojem s **presledki med vrsticami** (približno 30 vrstic na formatu A-4), da bi bilo mogoč vpisovati med vrstice popravke in navodila za stavca. V besedilo samo se ne vključujejo niti slike niti podpisani k slikam.

Za dokumentacijsko službo potrebujemo tudi za izvirne strokovne članke povzetek (sinopsis). Povzetek je omejen in sme obsegati največ osem tipkanih vrstic na A-4 formatu. Avtorji izvirnih strokovnih člankov naj rokopisu prilože omenjeni povzetek v navedenem obsegu.

Uredništvo

OBVESTILO

Uredništvo Slovenskega čebelarja dobiva pred pašno sezono za objavo številna obvestila, v katerih čebelarska društva **opozarjajo** čebelarje, ki želijo pripeljati svoje čebele na **njihovo** področje, kakšno **prošnjo ter potrdila morajo poslati društvu in do kdaj**, ker bodo sicer dali čebele pod nadzorstvo društva, jih **preselili na stroške čebelarja**, jih **pregledali**, jim **zaračunali dodelitev pasišča** ipd. Seveda takih obvestil ne moremo objaviti, saj si društva lastijo pristojnosti, ki jih nimajo. Objavili bomo samo tista obvestila, ki bodo opremljena s kopijo dokumenta upravnega organa, s katerim le-ta pooblašča društvo za opravljanje določenih nalog.

Odgovorni urednik

ČEBELARJI POZOR!

Vsem tistim, ki želijo dati v vezavo »Slov. čebelarja« letnik 1979 sporočamo, da bo »**Knjigoveznica Jože Kobal, Ljubljana, Breg 2**« v dogovoru z ZČDS sprejemala naročila do 31. IV. 1980. Klišeje za naslovno stran bo dala ZČDS, ostali material pa naj naročniki prinesejo v knjigoveznico.

Ker bo na ta način delo v knjigoveznici serijsko, bo cena temu primerno nižja.

Urednik

ZBORNİK III. POSVETOVANJA O SODOBNEM ČEBELARSTVU

Zveza čebelarških društev Slovenije ima v zalogi ZBORNİK III. POSVETOVANJA O SODOBNEM ČEBELARSTVU. Priporočamo ga začetnikom, krožkarjem in tudi izkušenim čebelarjem.

Cena Zbornika je 70.— din.

Priporočamo, da društva in družine zberejo naročila in jih pošljejo Zvezi čebelarških društev Slovenije, Cankarjeva 3, Ljubljana. Društvom dajemo 25 % rabat.

ZČDS

PRODAJAM KVALITETNE OSMUKALNIKE

Vsem čebelarjem priporočam, da kupijo za smukanje cvetnega prahu osmukalnike s tulci, ki so namenjeni za izlet čebel in ki ne poškodujejo čebel.

Z osmukalniki s tulci lahko pridelate precej cvetnega prahu, ki ga lahko pokladate nazaj v zgodnji pomladi in pozni jeseni namesto slabših nadomestkov, to je sojine moke in mleka v prahu.

Te osmukalnike dobite pri

Oto Primožič, Prebold 39
63112 Prebold

PRODAJA AVTOBUSOV

Prodamo deset primestnih avtobusov, ki so stari deset let. Primerni so za predelavo v prevozne čebelnjake.

SLAVNIK KOPER — SERVIS, Kidričeva 44, Koper

OBVESTILO

Čebelarstva družina Ljubljana obvešča člane in ostale čebelarje, da bo organizirala v mesecu marcu še dve predavanji. Dne 10. 3. 1980 bo predaval inž. Klun Ludvik o sodobni čebelarški tehnologiji, 24. 3. 1980 pa prof. Edi Senegačnik o pripravi čebeljih družin na pašo.

Obe predavanji bosta v Osnovni šoli dr. Jožeta Potrča na Vodmatu (za reševalno postajo) ob 18. uri.

Odbor

PRODAM

20 LR nakladalnih panjev s čebelami. Žnidaršič Franc 40 g, poš. Dol pri Ljubljani.

Prodajam 10 novih AŽ panjev na 9satov. Klinar Andrej, Plavski rovt 8 a, poš. Jesenice na Gorenjskem.

Prodajam od 5 do 10 LR naseljenih panjev. Cena po dogovoru po ogledu. Možna tudi zamenjava za naseljene AŽ panje.

Juraj Klarič Sl. Brod,
Ul. XVIII. brigade 6,
tel.: 055-233-454

KUPIM

preurejen tovorni avtomobil za prevoz čebel 50—60 panjev z navedbo cene in znamke avtomobila. Franc Zalec, Ljubljana, Zaloška 65/A, Moste.

UDK 638.1(05)—863

List izhaja vsakega 1. v mesecu.

Izdaja ga Zveza čebelarstev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 20-208. Izdajateljski svet: Dušan Svara, predsednik; člani: Ludvik Klun, Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Joško Slander in Janez Terlep.

Uredniški odbor: inž. Jože Babnik, inž. Ludvik Klun, inž. Anton Kranjc, Martin Mencej, Anton Remš, prof. Edi Senegačnik, dr. Nežka Snoj.

Glavni urednik: prof. Janez Mihelič, odgovorni urednik: inž. Ludvik Klun.

Tehnični urednik: Matija Hočevar

Lektor: Danica Bizjak

Glavni in odgovorni urednik Biltena — Medex — exp.-imp. Franc Štrumbelj.

Letna naročnina za nečlane 300.—, za tujino 350.—, za člane čebelarstev drugih republik 300.— dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje naročnino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino.

Članarina znaša 250.— din in 1 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.

St. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-18636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 7600 izvodih.
Rokopisov ne vračamo.